

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 22. XII aastakäik

TEATAJA

15. novembril 1937

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:	Toimetus ja talitus	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	1/1 lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . " 16.50
Välismaale . . . 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . " 10.00
Poolaastas . . . 3.00		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Standardiseerimine. Veneaegsete ligisõidukaptenite õigustest. Kaupade pakkumine riide- ja moekaubanduse alal. Kaubandus-tööstuskoda Teataja kirjavahetus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Toimetusele saadetud kirjandus. Äride register. Toiduainete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

COGNAC
BISQUIT

* * *

V. O. C. B.

V. S. O. P.

maailmakuulus

c o g n a c

Bisquit Dubouché & Co.

Tel. 467-37

Tel. 467-37

TALLINNA MAALRITE ARTELL

teatab lugupeetud töötarvitajaskonnale, et on oma tööruume suurendanud. Võtab teha sildi-, mööbli, sise- ja välis-maalritöid ja linoleumpõrandaid. **TÖÖTUBA LIIVALAIA 13**, meie **uus tel. 467-37**, mida palume abonentide raamatus nr. nr. 148 ja 228 all parandada.

Lugupidamisega **T. M. A. juhatus.**

TAPEETE

alati viimased mustrid suures valikus. Suurel ja väikesel arvul.

A. Markus & H. Seezen

TALLINN, Harju 45, telef. 484-57
" Viru 19, " 472-33
TARTU, Võidu 1, " 13-67

Soovitan jahimeestele vast
saabunud kõrgeväärtuslikku

jahipüssirohtu

ROTTWEIL, suitsuga püssirohi
125 gr pk.
" suitsuta püssirohi
125 gr pk.
BELGIA, suitsuga püssirohi
100 gr pk.
" suitsuta püssirohi
Mullerite 125 gr pk.

Nõudke igalt poolt Rottweil
ja Belgia püssirohtu ● Teile
veendute esimesel proovil
nende ületamatuis võimeis ●

Laskeriistade- ja jahitarveteäri
Joh. Freybach,
Tallinnas, V. Karja 8.

Kaupmeestele soodsaim jahikauba
ostukoht ●

Standardiseerimine

Asutused ja korralduste juriidiline struktuur Inglismaal

Standardite ja standardiseerimise päritolu- maaks on Anglo-Saksi riigid. Seal on esma- joones välja kujunenud mõisted ise ning arvala- vasti esimestena tarvitusele võetud reeglid ja mudelid, missuguseid nüüd üldise.t tuntakse „standardi“ mõiste all.

Standardimine, niipalju kui see meil läbi vii- dud, on senini sündinud rahvusvahelise turu nõuetel. Alles viimasel ajal on võidud tähele panna standardimise algatusi, mis on välja kas- vanud tarvitajaskonna ja töösturite-kaupmeeste vajadustest. Sel puhul arusaadaval kombel tuleb lahendada probleem, missugune asutus või korporatsioon peab standardid üles seadma, või kas see ülesanne ei võiks koguni jääda n.-ü. stüühiliste jõudude lahendada. Arvestades, et vanemad tööstusriigid on omal ajal samu prob- leeme lahendada püüdnud, ei tohiks olla huvitu küsimus, kuidas on leitud lahendus mõnedes Lääne-Euroopa riikides. Meil on käepärast vii- mased andmed sellekohaste korralduste üle Inglismaal. Nende andmete avaldamine võiks peale teoreetilise huvi pakkuda vahest ka mõnd näpunäidet selleks, et hoiduda asjatutest ekspe- rimenteerimistest. Teisest küljest, küllalt sa- geli mujal kasutusele võetud eeskujude jälgi- mine võib vältida tagasilööke, mis on paratama- tud igasugusel uudse algatuse kogemusteta ellu- viimisel. Käesolev seisukoht näib seda enam kohaldatav olevat, et esimene järk standardi- mise korralduste arengus Inglismaal on täiesti analoogiline olukorrale, mida tänapäeval võime panna tähele endi juures.

Toodangu ühtlustamise küsimuse päevakor- rale tõusmisel toimusid seal asjaomaste tööstu- rite ja kaupmeeste nõupidamised sage'i valit- susasutuste esindajate kaasistumisel. (Peami- selt küll juba enne väljakujunenud majandus- like ühingute raames.) Nendel nõupidamistel välja töötatud reeglid ja mustrid pandi maksm- a esialgu ka meil tuntud „aumehe kokkuleppe“ teel. Standardi tarvitusele võtmisel ei võinud hiljem enam kõne alla tulla sellest loobumine, kuna ka tarvitaja harjus nõudma kaupu juba väljakujunenud kombe ja korra järele.

Paralleelselt kirjeldatud arenguga hakkasid juba õige varakult tekkima professionaalsed ühingu, kes oma liikmete ametalaliste huvide kaitsel hakkasid töötama välja reegleid, mille abil oleks hõlpus kaupade omadusi ja mõõteid kaubanduslikus käibes fikseerida. (Engineering

Standards Committee — asut. 1901. a.) Ana- loogiliste ühingute arvu kasvamisega ja huvi- ringkonna laiendamisega töösturitele ning tar- vitajatele enestele tekkis tarvidus alanud lii- kumist paigutada mõnesuguseisse raamesse, kas või ainult selleks, et hoida ära paralleelset tööd ja asjatut killunemist. Säärase tarbe tulemu- sena on täiesti evolutsioonilisel teel ja eraalgatuse korras Inglismaal tegevusse astunud kolm tsentraalset asutust ja organisatsiooni: Stan- dardization Committee — Kaubandusministeeriumi juures; The British Standards Institution ja The Retail Trading-Standards Association.

Standardization Committee on püsiv asutus — amet — Kaubandusministeeriumi juures. Sõltuvalt Inglismaal omaksvõetud kontsept- sioonist, et standardite väljatöötamine ja maks- mapanemine on eraalgatajate ja tarvitajas- konna nõuetest sõltuv ning täiesti eramaajan- duse sfääri kuuluv, ei pea valitsusasutused tar- viliseks ega lubatavaks ise kauba omadusi puu- turvaid standardeid välja töötada. Sellekohaselt on Committee ülesandeks üksnes fikseerida pik- kuse, mahu ja kaalu mõõteid ning kõrgem üle- valve mõõtude korrapärase tarvitamise üle. Sealjuures talitatakse siiski suure liberaalsu- sega ning erakäibes ei keelata tarvitada mõõ- duüksusi, mis on ametlikult fikseerimata. (Näi- teks riidekaubanduses mõõduüksus — kaal grammides ruutyardi kohta). Committee ju- riidiline struktuur mingit omapära ei ilmuta. Teda valitseb ja korraldatakse täiesti ühel alusel teiste valitsusasutustega. Eriala kitsa iseloomu tõttu on Committee tegevus kaunis pii- ratud. Kuna ta aga valitseb täiuslikke katse- kodasid, siis tegutsevad teised organisatsioonid, kelledest jutt allpool, temaga tihedas kontaktis, kasutades Committee nõuannet ja kaasabi tehni- listes küsimustes.

Kõige suurema kaalu ja osatähtsuse omab The British Standards Institution. See ühing on arenenud välja omaaegsetest professionaalse iseloomuga ühingute liitumisest ja on pidevalt kasvanud ning täienenud.

Praeguse kuju on ta saanud kuningliku Charteriga 1929. a. ühingu õigused on järg- mised:

1. Ühingusse võivad kuuluda üksikisikud, ühingu, korporatsioonid, omavalitsused, üldise heakorra alal tegutsevad ettevõtted, kaubandus-

likud ühingud, teaduslikud, kutse- ja kaubanduse organisatsioonid.

2 Ühingul on juriidilise isiku õigused

3. Ühingu ülesandeks on:

- a) Koordineerida tootjate ja tarvitajate püüdeid selleks, et parandada, standardiseerida ja lihtsustada tootmise protsessi ja jaotamist, kaotada rahvusliku aja ja materjalide raiskamist, mis võiks aset leida liig mitmekesiste mustrite tootmises samaks otstarbeks;
- b) välja töötada suuruse ja omaduse standardeid ja püüda neid maksma panna, neid aegajalt revideerida ja täiendada kogemuste ja olukordade nõudel;
- c) ühingu nimel registreerida kaubamärke ning välja anda litsentse nende märkide tarvitamiseks;
- d) ette võtta muid samme, mis on tarvilised või soovitatavad ühingu huvide kaitseks.

4. Ühingu asju ajab nõukogu.

5. Nõukogu valimist korraldatakse kodukorraga. Nõukogu liikmed ei saa tasu ega tohi pidada ühingu ameteid.

6. Nõukogu käsutab ühingu varandust, juhib ühingu tegevust ja palkab ametkonna.

7. Nõukogu võib oma äranägemise järele delegeerida osa oma võimust erilistele komiteedele.

8. Ühingu kodukord antakse peakoosoleku poolt kooskõlas ühingu põhikirjaga.

9. Ühingul on õigus asutada osakondi „Divisional Council“ nime all.

Ühingu kodukorraga on loodud neli sektiooni: masinaehituse, keemiatööstuse, ehitustööstuse ja tekstiili sektioonid. Igal sektioonil on oma nõukogu ja terve rida alamkomiteesid liikmeskonna erialalise tegevuse kohaselt.

Standardid töötatakse välja erilistes asjatundjate komisjonides ning nad vajavad sektiooni ja ühingu nõukogude kinnitamist.

Kedagi ei või sundida ühingu liikmeks astuma. Liikmeks suuruseks on vähemalt £ 2 ja 2 sh. On liikmeid, kes tasuvad kuni £ 1000 aastas. Liikmed arvatakse sektioonidesse nende tegevusala kohaselt.

Üldtunnustatud kombe kohaselt ei avaldata ühtki standardit enne, kui üle ¾ kõikidest asjast omastest ei ole selleks nõusolekut avaldanud. Vastuvõetud standardid avaldatakse nõukogu poolt sellekohastes eriväljaannetes.

Kindla kombe järele ei võta ühing arutusele ühtki asja, mille algatus ei tule liikmeskonnast enesest. Ühingu organid ise ühegi standardi

eiluviimist ei algata. Vastuvõetud standarditest informeeritakse Rahvusvahelist Standardite Liitu Baaselis, Kaubandusministeeriumi ning Dominioonide vastavaid organisatsioone. Eriti tutvustatakse uut standardit suurematele tarvitajatele. Enne standardi avaldamist küsitakse viimaste arvamist. Kokkuleppel tellivad suuremad tarvitajad hiljem üksnes standardiseeritud kaupu. Sel teel peavad üksikud tõrkjad töösturid olude sunnil ja tarvitajaskonna nõudel standardi tarvitusele võtma.

Sellega on standardi elluviimine puhtal kujul eraõiguslik akt. Riigivõim võtab küll oma ametnike kaudu asjaarutamise osa (nimelt valitakse need kombe kohaselt nõukokku), kuid mingit aktiivset osa ta ei etenda. Riigiametnikud nõukogu koosseisus peavad ühtlasi kaitsma tarvitajate huvisid.

Teine ühingu tegevusala seisab selles, et ta registreerib enda nimel kaubamärke ning annab nende tarvitamise õiguse edasi litsentsi alusel misugustel kaupadel tarvitamiseks, mis vastavad standardile. See on võrdlemisi uus algatus ega ole veel suurt levikut leidnud. Ühingu juhtivad tegelased eeldavad siiski, et tulevikus tarve selle märgi järele tunduvalt tõuseb — sedamööda, kuidas tarvitaja õpib selle väärtust hindama. Märgi tarvitamise õigus antakse alljärgnevatel tingimustel:

1. Toodetavad ja müüdadavad kaubad peavad olema toodetud litsentsivõtja poolt.

2. Kaubad peavad vastama ühingu poolt publitseeritud standardile.

3. Litsentsivõtja peab võimaldama ühingule igaaegset tootmise tegevuse kontrolli.

4. Aasta möödudes võib ühing nõuda tootmisprotsessi muutmist ja ümberkorraldamist.

5. Kokkulepitud perioodidel peab litsentsivõtja esitama ühingu poolt volitatud isiku tõenduse selle kohta, et kaubad on toodetud vastavalt standardile.

6. Katsetamiste kulud kannab litsentsivõtja.

7. Litsentsivõtjate nimestik on avalik.

8. Lepingu rikkumisel võib ühing litsentsi tagasi võtta.

9. Ühing võib litsentsivõtja maksuraskuste korral temalt litsentsi igal ajal ära võtta.

10. Kui ühing ei pikenda lepingut, võib litsentsivõtja paluda asjaarutamist ühingu nõukogu, kelle otsus on lõplik.

Lepingud sõlmitakse eriti selleks valitud komitee poolt.

Kolmas organisatsioon, „The Retail Trading Standards Association“, omab erilise iseloomu. Tema ellukutsumine on tingitud sellest, et Ing-

lismaal, korduvate katsete peale vaatamata, ei ole korda läinud parlamendis läbi viia seaduslikku kaitset kõlvatu võistluse vastu. Kombevastased võistlusvõtted, mis meil on täiesti välja juurdumas, on Inglismaal alles täies ulatuses käsitusel. Kõlvatute võistlustoimingute tõkestamiseks on suuremad kaubanduslikud ettevõtted loonud ülalnimetatud ühingu, kelle kaudu on loodud suur hulk reegleid, millede rikkumist loetakse seatud korra vastu eksimiseks. Arusaadav, et eraõiguslike abinõudega ei saa tõkestada ebatervet võistlust üldiste ettekirjutustega, vaid iga üksik eksimus tuleb lahendada erikokkuleppe kohaselt.

Praktiliselt toimub menetlus sääraseit: ühing oma orgaanide kaudu töötab välja teatud reeglid kaubanduses — peamiselt küll reklaami alal (näiteks, mida mõista „pleekimatu“ riide all; mida lugeda „villaseks“ riideks jne.). Kui suurem hulk kaubanduslikke ettevõtteid nõustub väljatöötatud definitsiooniga, sõlmib ühing nendega lepingu, mille kohaselt allakirjutanud kohustuvad loobuma sellast kaupa reklaamima, mille andmed ei vasta tõsioludele. Leping tuleb meele meile tuntud „aumehe kokkuleppeid“ ühes vahekohtu klausliga, kusjuures suurem vahe seisab selles, et ühing lubab lepinguosalistel tarvitada oma kuulutusil ja plakateil erilist ühingu „kvaliteetmärki“.

Eelduste kohaselt peaks ühingu töö otstarbeks muutuma, kui seadus kõlvatu võistluse vastu võitlemiseks peaks teoks saama.

Peab tõendama, et peamiselt „The British

Standards Institutioni“ asutamisega on leitud parim ja otstarbekohasem tee tootjate ja tarvitajate (ühtuvalt riigi-) huvide kaitseks, kusjuures tarviline kontakt riigi ja ettevõtjaskonna vahel on riigiametkonna — ühingu liikmete — kaudu ülal peetud. Sellest sõltuvalt peab riik tarviliseks ja otstarbekohaseks oma ettevõtete kaudu toetada ühingut ligi 50% ulatuses tema eelarvest.

Kuivõrd säärane korraldus on teostatav väiksemates riikides, on küsimus omaette. Kahtlemata seisame küll me olukorra ees, kus meie seesuguseid korraidusi tuleb ühel või teisel kujul liita ja nende tegevust koordineerida. Täiesti sobiv oleks sel teel ka meil revideerida „kvaliteetmärkide“ väljaandmise korda, mille tarvitamise korraldus juba praegu kipub valguma laiali. Samuti võiks kõne alla tulla analoogiline küsimus mõnesuguste masinate ja riistade kontrolli alal, kus riiklik korraldus kahtlemata ei suuda esitada neid paremusi, mis on kasutada erialalises ühingul.

Täiesti mõeldav võiks olla ka küsimuse ülestõstmine ja kaalumine seoses sellega, et asutuste vahel jaotatud kompetentsi korral võivad standardimisega seoses olevad kulutused tõusta kõrgemale kui korraldusel, kus terve aparatuur on koondatud ühingusse, kus kõik abinõud on koondatud ühte keskusesse, ja kus kontsentreeritud tegevus võimaldab tunduvalt kokkuhoidu ametkonna tasude ja katsekodade sisustuse arvel.

E. Pung.

Veneaegsete ligisõidukaptenite õigustest

Veneaegse, 1909. a. 31. oktoobri, seadusega anti ligisõidukapteneile õigus juhtida ligisõidus laevu igasuguses suuruses, välja arvatud reisiratelaevad üle 1500 reg.-tonni, ning olla kapteni nooremaks abiks kaugesõidus.

Eesti ajal on laevajuhtide kohta käivaid seadusi mitmeti muudetud ega tunnustata enam õigusi, mis ülalnimetatud veneaegse seaduse alusel ligisõidukapteneile omal ajal oli antud.

Nüüd pöördus rida veneaegsete diplomidega ligisõidukapteneid palvega Kaubandus-tööstuskoja poole, et koda astuks samme maksvate seaduste täiendamiseks selles mõttes, et veneaegsele ligisõidukapteneile antaks tagasi endised õigused ulatuses nagu see oli ette nähtud Vene seadustes.

Kaubandus-tööstuskoja laevasõidu-sektsiooni kaaludes seda küsimust leidis, et veneaegsete

ligisõidukaptenite soovi nende õiguste tagasiandmise asjus 1909. a. 31. okt. seaduses ettenähtud ulatuses, kahjuks, ei saa rahuldada.

Kaubandus-tööstuskoda tunnistab küll vanade ligisõidukaptenite suurt navigatsioonipraktikat ja laialdasi kogemusi meresõidus, ent leiab, et säärane ühe liigi ligisõidukaptenite esiletõstmine nende hulgast, kes Eesti ajal oma õigused on omandanud, tundub viimaste suhtes ülekohtusena ja ebaõiglasena. Võttes näiteks vaatluse alla isikud, kes on ligisõidukapteni kutse omandanud Eesti vabariigi algpäevil, 1920.—22. a., ja kes seega omavad ka juba 12—15-aastase sõidupraktika, peame tunnistama, et sellasel juhtumil ka viimased võiksid nõuda oma sõiduõiguste suurendamist. Ka nemad on oma diplomid omandanud ajal, millal kehtis veel end. Vene kaubanduse seaduse § 179 p. 3, järelikult palutud õigus peaks

laienema ka nendele. Kuna aga juba põhimõtteliselt meie seaduste alusel sõiduõiguse saamine on sõltuv vastava kursuse lõpetamisest merekoolis, aga mitte anuüksi praktikaajast, ei ole otstarbekas siin luua erandit.

Mis puutub sellesse, et ligisõidukaptenite veneaegseid õigusi on vähendatud, mis tundub ulekohtusena, siis margime, et õiguste vähendamine tundub alati kibedana ja teravana neile, kellele kuulub see sunnib, ja selle vastu oleks tulnud samme astuda juba „Kaubalaeva deki-, juht- ja

meeskonna sõidu seaduse“ (RT 115 — 1927. a.) valjatootamise ajal. Hakata aga praegu looma erikorda mõningate veneaegsete ligisõidukaptenite tarvis, kelle arv pealegi enam ei kasva, ei näi kullalt põhjendatuna, väljudes nii õigluse kui ka otstarbekohasuse seisukohalt. Pealegi ei tohiks veneaegseile ligisõidukaptenitele õppimise jätkamine merekoolis sünnitada raskusi.

Kõigil neil põhjusil leiab Kaubandus-tööstuskoda, et ta kõne all olevas küsimuses, kahjuks, mingeid samme astuda ei saa.

Kaupade pakkumine riide- ja moekaubanduse alal

Kokkuvõte A. Mändvere loengust äriteenijate kursustel Kaubandus-tööstuskodas

Iga artikli pakkumisel tulevad tarvitusele oma erisugused põhilauseid ning pakkumise meetodid. Käesoleval korral puudutame peamiselt riidekaubanduse pakkumise põhilauseid, pöörates pakkumise meetodidele vähem tähelepanu, sest iga ettevõtte kasutab oma võtteid ning meetode, mis igakord ei ühtu, mispärast on raske soovitada kõigile ühtlast viisi riidekaupade pakkumisel. Ühele asjaolule aga peaksime juhtima kohe alguses tähelepanu, nimelt, et riidekaupade pakkumine nõuab suuremat vilumust ning oskust kui mõned teised kaubaalad, nagu näiteks koloniaal- ja toiduained. Koloniaal- ja toiduainete kaupade alal ostja, astudes kauplusesse, väljendab kohe oma soovi, temal on kindel tahe osta teatavat kaupa ning siin jääb müüjale ainult üle ulatada nõutavat või seletada, kui see tarviliseks osutub, mis vahe on ühe või teise kauba sordi vahel. Kui ostja tahab osta näiteks suhkrut, soola, saia, võid, jahu jne., siis on temal juba kauplusesse astudes kindel otsus, mida ta osta soovib; mõne artikli juures võib aga veel tekkida kahtlus, kas võtab ta üht või teist sorti jahu, võid jne.

Riidekaubanduses ostja, astudes kauplusesse, teab vaid, et tema sooviks on osta kas ülikonna-, palitu- või mantliriiet, kuid missugust, mis hinnalist, mis värvi — see ei ole temale tihti peale veel endalegi selge.

Sellepärast iga riidekauplusesse sisseastuja ei ole igakord veel kaugeltki ostja.

Meie ei taha siin puudutada käitumise viise ning viiakuse reegleid, sest nendest on juba varem üksikasjaliselt kõnet olnud, kuid ei tohi üht unustada, et riidekaupade pakkumine on üks raskemaid kaubamüügi toiminguid, sellepärast on siin tarvis suuremat ettevalmistamist, sa-

muti ka palju rohkem kannatust ostjatega ümberkäimisel kui teistel aladel. Kui toiduainete kaubanduses üks müüja suudab päevas teenida 300 ostjat, siis riidekaubanduses mitte rohkem kui 30 ostjat. Need arvud juba ise näitavad, kui raske on see ala. Ostja ei ole siin lihtne sissastuja, kes toimetab oma ostu mõtlematult ja kiirelt, vaid ta teeb seda aeglaselt, kaaludes ja kalkuleerides, vajades müüjalt nõuandeid ning usaldust.

Riidekaupade ostjaid võiks liigitada kolme liiki:

- 1) alatiseid ostjaid,
- 2) ümberjooksjaid ja
- 3) vaatajaid.

Vaatleme üksikasjaliselt neid ostjate liike. Esimene liik — alatiseid ostjaid — on need, kes tulevad kauplusesse kindla ostutahtega. Nad jäta oma ostu tegemata vaid siis, kui ei leia oma maitse kohast kaupa või kui neile hind pole vastuvõetav. See liik ostjaid on väärtuslikemaid.

Teine liik ostjaid — ümberjooksjaid — on need, kellel on küll tahe osta, kuid kellel ei ole veel selget ettekujutust oma soovist. Nad käivad ringi reas kaupluses, vaatavad, võrdlevad, kauplevad, kalkuleerivad ja jäävad lõppeks peatuma mõnes kaupluses, kus ka oma ostu sooritavad.

Viimane liik — vaatajad — need on säärased, kellel ei ole kindlat kavatsust praegu võib olla üldse osta; nad käivad kauplusest kauplusesse, vaatavad, küsivad hindu ja teevad kalkulaatioone tulevase ostu kohta.

Sellepärast, kui ostja astub kauplusesse, tuleb eeskätt otsusele jõuda, mis liiki ostjaga tegemist on, et teda ka vastavalt kohelda.

Riidekaubanduses, enam kui ühelgi teisel alal, on tähtis põhimõte ostja usalduse võitmine. See on väga tähtis tegur riidekaupade müügil. Kui müüja on ostja usalduse võitnud, siis ei ole müügitehing enam raske. Usaldust saab aga võita siis, kui olakse küllaldaselt asjatundlik omal alal, kui ostjal tekib mulje, et müüja on temale nõuandjaks ja pealegi heaks nõuandjaks.

Riidekaubandust võime liigitada nelja peagrüüpi, see on:

- 1) manufaktuurkaubad,
- 2) pesukaubad,
- 3) valmisriided,
- 4) moekaubad.

Esijoones vaatleme manufaktuurkaupu.

Manufaktuurkaupade müügil on tähtis al- guses kohe teada ostja soovi. Ostjat ei tohi koormata terve rea küsimustega, vaid mõnest üksikust küsimusest olgu küllalt, et teada saada tema soovi, mis otstarbeks ta riiet vajab (kas ülikonna, palitu, kleidi, mantli jne. jaoks), mis värvi, siis, mis liiki riiet (sile, kare, paksem, õhem jne.). Kui need andmed müüjal juba olemas, siis alles algab pakkumine. Pakkumisel tuleb ostjale näidata võimalikult tema soovi kohaselt tihtipeale kas või terve virma kangaid, sest ostja ei osta riiet mitte ühe päeva jaoks, vaid pikemaks ajaks, sellepärast toimub ka valimine põhjalikult. Kui ostja pole nõus pakutavate sortidega, vaid soovib näha ka odavamaid või kallimaid sorte, siis tuleb seda temale võimaldada. Kunaagi ei tohi lasta ostjal tekkida muljet, nagu ei tahetaks temale näidata kõiki kaupu. Kuigi müüjal võiks tekkida mulje, et ostjale on mõni pakutav sort liig kallis, ei tohi ta seda kuidagi väljendada. On juhtumeid olnud, kus ostja ütleb: „Hoiate paremaid riideid letti all ega taha neid minule näidata.“

Kui ostja soov on enam-vähem juba väljendatud, siis ei tohi tema tahteile kuidagi enam survet avaldada, vaid peab laskma tal endal otsustada, andes vahetevahel nõu ühe ja teise kauba sordi kohta. Sellega võidetakse usaldust.

Kui aga ostja jääb ühele sordile kindlaks, siis pole müüjal põhjust hakata soovitama teist sorti, sest lõppeks ostavad ostjad kaupa endale, aga mitte teisele. Võib-olla teatav sort ei sobi ostjale, kui ta aga seda siiski soovib osta, siis on see ikkagi tema soov.

Kui ostja on arvamisel, et temale mõni sort riiet ei sobi, ja hakkab kahtlema, kas see riiet, näiteks ruuduline, ei tee teda liig paksuks, või jälle, kas triibuline riiet ei sobiks temale paremini, ja kui teie tõesti arvate, et ostjal võiks

õigus olla, siis ei maksa kuidagi temale vastu vaielda, sest teie olete ju soliidne nõuandja.

Tihti peale võib kauplustes kuulda väljendust, et müüja ise on kannud või kannab seda riiet, ja kujutage ette, kui tõepoolest alati seda toinitatakse, et meie ise kanname seda ja seda, kas siis ostja ei hakka mõtlema — kas tõesti müüjad jõuavad kõike seda kanda, mis kaupluses on, või on kaubamaja omanik tõepoolest nii helde, et kingib neile nii palju riiet?

Säärased väljendused ei tekita igatahes ostjaskonnas usaldust. Üldiselt meie ostja tarvitab riideid tagasihoidlikumates värvides, viimasel ajal aga on juba hakatud ka ostma heledamaid, värviküllasemaid sorte. Nõudmine tagasihoidlikumatele värvidele on seletatav sellega, et meil ollakse praktilised ning ostetakse riideid mitme aasta peale ja ühetoonilised tagasihoidlikud värvid püsivad kauemat aega moes.

Nagu tähendasime, peab müüja olema asjatundja omal alal, sellepärast riidekaupade pakkumisel peab teadma algnõudeid riide kohta. Kuna meil riidekaubanduse jaoks ei ole erilisi kooli, ega ka vastavat kirjandust, siis tuleb õppida ning hankida teadmisi vanadelt äriteenijailt.

Riidekaupade tundmaõppimine võtab aega ning nõuab suuri kogemusi. Kindlasti peab igaühele olema selge, mis tähendab korrutatud lõng ja kui ütlete ostjale, et see riiet on kahekordselt või neljakordselt korrutatud lõngast valmistatud, siis peaksite ise teadma ja oskama seletada, mida see tähendab.

Kui selgitada ostjale riide omadusi, muidugi kui see tarviliseks osutub, ning vastav ja sobiv riiet on välja valitud, ning ka hind leitud vastu võetav olevat, siis algab lõpetehing, see on kvantumi (hulga) kindlaks tegemine. Siin peab müüja teadma, kui palju riiet läheb tarvis ülikonna, palitu, kleidi, mantli jne. jaoks. Isegi laste jaoks tarvisminevat riidehulka peab müüja teadma.

Riidekaupade pakkumisel ei tohi ostjale müüja tahet peale suruda, vaid ostjale tuleb suhtuda sõbralikult ning nõuandvalt, silmas pidades, et müüja ju soovitakse mitte ainult täna, vaid ka tulevikus.

Esijoones tuleb võita ostja usaldus, ja kui see on olemas, siis on riidekaubanduse pakkumise suurimaid raskusi võidetud, muu osa müügist läheb juba kiiremini. Soliidne esinemine, tagasihoidlik pakkumine, sõbralik nõuanne, vastutulelikkus — need oleksid peajoonetes müügitehnika põhijooned.

Valmisriiete pakkumine on veelgi raskem kui kangaste pakkumine. Vanasti tarvitati võt-

teid, et meelitada ostjaid ärisse. Nii kutsuti ostjaid tänavalt sisse, tihti tõmmati ostja poolvagi ärisse ja siis algas tema „labitöötamine“.

Aastakümned tagasi olid tarvitusel sääraseid viisid, mis aga nüüd on kadunud.

Kindlatele hindadele ülemineku puhul kujuneb müük palju kergemaks, kui müüjad kindlastest hindadest kinni peavad. Peab tähendama, et meie kaupluste omanikud ei ole küllaldaselt solidaarsed, mille tõttu ka väga palju kokkulepiperikkumisi kindlate hindade suhtes ette tuleb.

Müüjad peaksid olema abiks kindlate hindade läbiviimisel, sest see on nende endi huvides korraldatud.

Müüja valmisriieteäris peab tundma valmisriiete tööd. See on üks algnõue. Ta peab oskama vahet teha hea ja halva töö vahel. See on tähtis töö vastuvõtmise juures, sest tegelikeks tööde vastuvõtjaks osutuvad ikkagi müüjad, kellele ka seda valmistatud tööd müüa tuleb. Samuti peab müüja oskama instrueerida rätsepaid ostjate maitsetest ja soovidest, sest müüja on rätsepa ja ostja vahemeheks. Müüjal peab olema maitset, sest maitse dikteerib nõudmist. Peale kõige muu müüja peab olema hea inimestetundja. Näiteks, kui astub kauplusesse ostja ja soovib osta mantlit, siis ei tule kunagi näidata kõige parema kvaliteediga ja ka kõige kallimat mantlit, vaid keskpärasemat. Kui aga kohe alguses näidatakse kõige kallimat ja paremat, ja kui ostjale see osutub vastuvõtmatuks hinnalt, siis on juba raskem temale müüa halvema kvaliteediga odavamalt mantlit.

Müüja peab suutma kindlaks teha, missuguste võimetega võiks ostja olla. See on suur oskus, mida saavutatakse vaid pikaajaliste kogemustega. Kui ostja ostuvõimed on müüjale enam-vähem selged, siis on ka kergem temale tema ostujõu kohast kaupa pakkuda. Ostja tihthele astudes ärisse ei oma veel kindlat soovi osta, tihthele ei ole ta veel päris selge, mis värvi ja mis hinnalist valmisriiet ta osta tahab.

Kuid iga ostjat, osutub see siis kindlaks ostjaks või ainult hinnakuulajaks, tuleb ikkagi kohelda väarikalt, sest kunagi ei või kindlasti ette teada, missugune ärikülastaja ostjaks osutub. Võib olla on ta täna vaid hinnakuulaja, homme aga astub ta uuesti ärisse sisse juba kindla ostjana.

Kui tahetakse ostjat õieti teenida, siis ei tohi arvata, et müüa tuleb igal juhul, olgu riie ostjale sobiv või mitte. Tuleb pidada silmas, et müüa soovitakse mitte ainult üks kord, vaid palju kordi, ja sellepärast on tarvis ikkagi katsuda müüa sobivat ning vastuvõetavat kaupa, mis ostjat rahuldaks. Siis astub ta teinegi kord

teie ärisse, sest teda on hästi ning õiglaselt teenitud.

Kauba müümisel ei tohi kaupa laita, vaid kaupa peab kiitma. Võib tarvitada lauseid, et see kaup on hea, kuid see teine on parem, kuid kunagi ei tohi ütelda, et see kaup on hea, kuid teine veidi halvem. Kõik kaubad on vastavalt oma hinna.e head, kuid teised on paremad.

Halb on lugu siis, kui sunnitakse ostjale peale kaupa, mis temale ei meeldi, ja ostja mõni päev hiljem selle ülikonna tagasi toob põhjusel, et see temale ikkagi ei sobi ei värvilt, ei muustrilt. See ostja on äri.e jäävalt kadunud. Müüja peab igasse ostjasse suhtuma individuaalselt, ühele rääkima palju, kui see on vajaline, teisele vähe, sest on neid, kes ei armasta, et palju räägitakse.

Kuidas siin toimida, millal üht või teist võtet tarvitada, seda peab ütlema müüja vaist. Müümise juures peab õppima tundma ostjat, et siis teada, kuidas teda kohelda. Maa- ja linnaostjate vahel ei ole suurt vahet, vahest see, et linnaostjale ei tarvitse nii palju rääkida kui maaostjale. Müüja peab täpselt tundma oma iadu, mis seal on ja mida ei ole. Kui on maksavad kindlad hinnad nagu praegu, peab ikka jääma võimalus veel paremat näidata.

Kui tuuakse välja odavam kaup ja üteldakse, et see on parim, kuidas aga toimida siis, kui ostja tunneb kvaliteeti ja tahab saada paremat? Nii kaotab müüja ostja silmis usalduse.

Müüja peab iga päev ladu üle vaatama, et teada, mis on tarvis juure tellida.

Suur viga on, kui kaupa liig palju kiidetakse. Eeskätt on tarvis selgusele jõuda, missugune on sobiv muster ja värv. Kui ostja kauba kvaliteedi headuses ei kahtle, siis ei tarvitse ka müüjal kaupa eriliselt kiita.

Ostjat peab kohtlema äärmiselt korrektset, olgu see maa- või linnaimeene. Ostja peab tundma end äris koduselt, kuid temaga ei tohi ka liig familiarne olla.

Kui ostja pakub müüjale suitsu, siis tuleks see vastu võtta, kuid mitte hakata ostja juuresolekul suitsetama, sest see juba osutab liigset familiaarsust.

Ostja juuresolekul ei tohi hooletult ja lõdvalt seista, vaid ikka korrektset poosis.

Teenida tuleb kiiresti ja korrektset.

(Näide: pood on ostjaid täis, astub ostja sisse — teda tuleb paluda oodata, et siis esimesel võimalusel teenida.)

Kõik müüjad ei müü ühevõrdselt päeva jooksul. Ühele müüjale satuvad head ostjad, teisele ainult hinnakuulajad ja vaatlejad. Ka neid tuleb niisama korrektset teenida, sest täna

ei ole nad ostjad — homme võib-olla on nad seda. Müügitoiming kestab minimaalselt pool tundi, tihtipeale veel rohkem — sellest näeme, kui komplitseeritud on müük valmisriiete-äris.

Kui mees ja naine astuvad ärisse, et osta mehele, siis osutub otsustajaks enamuses ikka naine, sellepärast tuleb siin tähelepanu osutada mitte üksnes mehele, vaid samaväärselt tema nõuandjale — naisele.

Need oleksid üldjoontes näited ja põhijooned valmisriiete müügi alal. Kindlate hindade probleem valmisriiete ärides peaks tooma paremusi nii ostjatele kui ka müüjatele, eriti müüjatele, sest kindlate hindadega sääsetakse aega ning hoitakse närve.

Pesukaupade pakkumine on juba märksa kergem toiming kui riidekaupade pakkumine. Siin ostja väljendab kauplusesse astudes kohe oma soovi, kuid lahtiseks jääb kauba kvaliteet ja hind. Ostjal on siin kindel tahe, näiteks, osta särgiriidet. Siin jääb ainult valida sobivahinnaline — ja toiming on sooritatud. Üldine riidekaubanduse peanõue jääb ka siin püsima, see on — usalduse võitmine.

Kui ostjal puudub müüja suhtes usaldus, siis on raske kaupa müüa. Pesuriided on ostjale tume kaup, sest siin riide kvaliteedi vahed on tihtipeale nii minimaalsed, et ostja ei suuda neis vahet teha.

Pesukaubandust võiksime liigitada kolme pealiiki:

1. pesuriided ihupesuks,
2. muud pesuriided: voodi-, köögi-, laua- jne.,
3. kardinad.

Enne kui minna üle iga üksiku liigi pakkumise meetodide juure, peame tähendama, et müüja peab samuti kui teistelgi riidekaubanduse aladel hästi tundma pakutavat kaupa. Kauba tundmise juures, s. o. puuvillase kauba juures, mängib olulisemat osa teadmine, mis-sugusest puuvillast riie on valmistatud. Meie teame, et tarvitatakse ameerika ja egiptuse puuvilla. Vahe seisab selles, et ameerika puuvill on lühikese, kuna egiptuse oma aga märksa pikema kiuga. Loomulik, kui pesu on valmistatud ameerika puuvillast, siis tema kvaliteet ei ole kunagi nii hea kui egiptuse puuvillast.

Seepärast tuleb puuvillase riide pakkumisel ikka rõhutada riide kvaliteeti. Puuvillase riide müügi juures peab müüja samuti teadma, kui palju riiet pesu jaoks läheb.

Raskem selle ala kaupade pakkumisel on kardinariiete müük. Siin ostja ei tea, mida ta õieti tahab. Tihtipeale kujuneb kardinade müük

tundidepikkuseks kauplemiseks, enne kui ostja endale sobiva välja valib. Siin peab müüjal olema väga palju kannatust, tal tuleb tihtipeale näidata kõik olemasolevad mustrid — ja ost jääb siiski tegemata.

Kardinad ei osteta mitte üheks päevaks, vaid tihtipeale pooleks eluajaks ja seepärast peab ka müüjal olema kannatust ostja nõuete rahuldamiseks.

Üldiselt aga peab tähendama, et pesuriiete müük on palju kergem kui villase riide müük, kuid selle ala kaupade pakkumisel peab olema rohkem korrektsust ja kannatust, sest selle ala kaupade ostjad on rõhuvas enamuses naised — nad on aga väga õrnatundelised ning seepärast peab olema käitumine ka äärmiselt korrektne.

Viimse alana puudutan moekaupade müüki. Puhtal kujul meil moekauplusi ei ole, seepärast ei ole meil ka moekaubandus välja kujunenud. Moekaubad on meil müügil tihtipeale koos kübaratega, pudukaubaga, pesukaubaga jne. Pealeselle ei ole meil ka välja kujunenud definitsiooni, mis on õieti moekaubad.

Moekaubanduses tuleb ostjale nõu anda. Tihtipeale on aga raske nõu anda, mis talle kõige enam sobib. Kui suured lillelised mustrid on moes, siis peab tüsedale daamile ettevaatlikult tegema selgeks, et sobivam on ostjale väikeste lilledega muster, mis paremini sobib. Kunagi ei tohi aga ütelda, et teile suured lilled ei sobi seepärast, et olete tüse.

Moedaamile ja edevale kliendile mõjub see, kui müüja kaupa näidates suudab ostjat veenda, et see tõesti on Viini või Pariisi modell. Mõned vanemad daamid tahavad mittesilmapaistvalt riietuda, nende vastu peab müüja väga tagasihoidlik olema ega tohi rõhutada kunagi, et vaadake, see ei ole ju moes. Kunagi ei tohi daami enesetunnet riivata.

Üks daam soovib käsitööpitsist kraed osta. Müüja leiab korruga, et sääraseid kraed on sellele daamile liig väikesed, kuid sellele vaatamata näitab ta neid daamile, asetades letile samal ajal ka vabrikus valmistatud pitskraed. Kui ostja märkab, et käsitööpitsist kraed on väike, juhitaakse tema tähelepanu kohe vabrikutöö peale, tagasihoidlikult tähendades, et need pole sugugi halvemad, on samuti vastupidavad ja neid minevat väga palju. Kauba kiitmine peab olema tagasihoidlik, survet avaldada ostja tahetele ei tohi. Ostjale peab jääma võimalus rahulikult võrrelda — ja temast saab teile kindel ostja. Nii müüja kui ka ostja on siis rahuldatud, — see on äri printsiip.

Kui ostja soovib kaupa, mida laos ei ole, siis tuleb avaldada kahetsust, et praegu ostjad

rahluldada ei suudeta, paludes teda sisse astuda mõne aja pärast, millal kaup on kohal. Parem viis on ostja poolt nõutava kauba puudumisel tähelepanu juhtida sellele, et kahjulks seda kaupa küll ei ole, kuid sellele sarnast on nii kvaliteedilt kui ka hinnalt, ning vastavad esemed tulevad ka näitamiseks kohe ette tuua. Tihti peale rahuldub ostja teise sarnase kaubaga, ning tehing on toimunud.

Kui aga ostja ka siin ei nõustu ning tal on kindel soov teatavat kaupa osta, siis tuleb tema soov täpsemalt kindlaks teha ning võimaluse korral katsuda teda paluda oodata mõned päevad, millal võiks vastav kaup kohale jõuda.

Igatahes moekaubanduses ei tohi kunagi riivata ostja maitset. Kui aga on näha, et ostja valib endale täiesti mittesobiva mustri või eseme, siis võiks ainult juhtida tähelepanu, et see sobib teile küll, kuid see teine näib veel enam sobivat. Kui aga ostja kategooriliselt jääb oma soovi juure, siis on ka vastutus temal endal.

Kauba ilu suhtes on tähtis mitte üksnes toormaterjal, vaid kuju ja samuti ka värv.

Tehakse vahet kirjude ja mittekirjude värvide vahel. Kirjude värvide hulka kuuluvad põhi- ja segavärvid, mittekirjude hulka — must, valge ja hall.

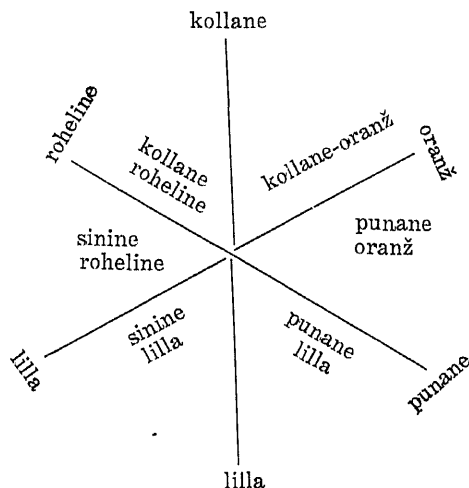
Põhivärvid on: kollane, sinine ja punane.

Kui segatakse kaks põhivärvi, siis saadakse segavärv. Kollane ja sinine annavad roheline; sinine ja punane — lilla; punane ja kollane — oranži. Segatakse üks põhi- või segavärv valgega, siis saadakse hele-

dam toon. Kui lisatakse aga musta värvi, siis värvid muutuvad tumedamaks.

Kollane + valge = helekollane, kollane + must = tumekollane. Halle värve saab musta ja valge segust: must + valge = hall.

Värvide sobivuse kohta on olemas terve rida tabeleid, toome siin ühe:

Värvide kooskõla tundmine on üks tähtsaimaid tingimusi moekaupade pakkumisel.

Kokkuvõtlikult peab tähendama, et riide- ja moekaubanduses tegelevail müüjail peab olema palju taktitunnet, maitset, kannatust ja suurel määral instinkti inimeste tundmiseks.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus

Küsimus: Palume lahkesti vastata:

1) Kas kohtu poolt kriminaalsüüteo pärast vangistusega karistatud isikud võivad ametisse edasi jääda osatühisuse likvideerimise komisjonis, kuhu nad peakoosoleku poolt valiti enne nende süüteo avalikuks tulemist;

2) kelle korraldusel tagandatakse need isikud juhul, kui nad ametit vabatahtlikult maha ei pane;

3) kas likvideerimise komisjonilt võib nõuda erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist?

X.

Vastus: 1. Õiguste kaotamise ulatus on ette nähtud Kriminaalseadustiku § 19 ja järgmistes. Selle seaduse § 19 p. 5 järgi kaotab sunnitoole mõistetud õiguse olla konkursivalitsuse või administratsiooni liikmeks ning van-

nutatud hooldajaks. Sama seaduse § 20 järgi saab vangimajja mõistmise korral karistusega ühendada ka § 19 ettenähtud õiguse kitsendusi, kuid need kitsendused peavad olema määratud kohtuotsuses. Kohtuministeeriumi kodifikatsiooni-osakonna arvates aga ei ole võimalust tõlgitseda § 19 laiendavalt, mispärast seal ettenähtud õiguste kitsendused ei saa olla maksivad aktsiaseltsi või osatühisuse likvideerimise komisjoni liikme kohta.

2. Küsimuse kohta, kas likvideerimise komisjonilt saab nõuda erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist, tuleb küll vastata eitavalt, sest see komisjon täidab eritülesandeid, mis ei ole identsed juhatuse ülesannetega. Siiski võiks sel puhul, kui juhatust enam ei ole ja likvideerimise komisjon on kohustatud peakoosolekule

aruandega esinema ning komisjon toimib ebaseadusepärastelt, taotella erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist korras, mis on määratud 1927. a. seaduses aktsiaseltside ja osäühisuste kohta käivate seaduste täiendamise kohta, nimelt selle seaduse § 2 esimese lõike korras paluda erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist siseministri kaudu.

Äriraamatute ettenäitamisest tööinspektoreile või revideerivaile haigekassa ametnikele.

Küsimus: Tuleb ette juhtumeid, kus tööinspektor või revideerivad haigekassa ametnikud nõuavad äriraamatute ettenäitamist. Palume teatada, missuguseid raamatuid on ettevõtte kohustatud sel juhul ette näitama. U.

Vastus: Tööandja kohustused haigekassa vastu viimasele maksetavate haigusrahade asjus on määratud Haiguskindlustuse seaduse § 280-das ja nimetatud paragraafi järgi antud

Kindlustusnõukogu määrusis (R. T. nr. 13 — 1937. a.).

Kindlustusnõukogu üldkoosolek 17. jaan. 1930. a. seletas, et eelpoolmainitud määrustes tähendatud arvepidamise all tuleb mõista ka ettevõtte kassaraamatut.

Paragraaf 280 p. 3 tähendatud dokumentide ja arveraamatute ning üleskirjutuste kohta on Riigikohus seletanud, et selle seaduse määrusist ei saa järeldada, et neid dokumente, arveraamatuid ja üleskirjutusi revideerival isikul (kontrollkomisjonil) oleks õigus ettevõtte kassast väljaantud summade kohta, mis töötasuna ei ole näidatud ettevõtte kassaraamatus ega ettevõtte teenijate või tööliste palgaraamatuis, tõendusi nõuda, et need summad ei ole töötasu, sest säärase tõenduste nõue ei käi kontrollijate kompetentsi ning puudutab eitavat asjaolu, mille kohta tõendusi üldse ei nõuta. (R. K. adm.-osak. toimetis nr. 128 — 1930. a.)

Rahavahetamise automaat

Üks rootsi insener on leiutanud automaadi, mis vahetusraha tagasi annab, kui automaati lastakse suurem raha kui on ostetava eseme hind. Sääraseid automaate on varemgi konstrueeritud, kuid kõne all olev leiutus töötavat koguni uuel põhimõttel.

Käesoleval ajal on see automaat üles seatud Stokholmi raudteejaamas perrooni-pääsmete müügiks. Pääsmed maksavad 10 ööri, kuid pole sugugi vajaline, et ostja peaks enesele muretsema 10-öörilise rahatüki, vaid automaat annab ühes pääsmega tagasi igasugusest rahast kuni ühe kroonini. Ühe käeliigutusega võib ostja soovi korral osta mitu pääset korraga.

Leiutaja on usutlemisel seletanud, et ta oma automaati võib kohaldada igasuguse rahasisüsteemi jaoks. Automaat pole üksnes kohaldatud detsimaalsüsteemile, vaid seda saab kasutada ka inglise šillingite ja pentside jaoks.

Automaadi mehhanism on seevõrra peenelt ja tundeliselt ehitatud, et valerahad osutuvad täiesti tarvitamiskõlbmatuiks. Automaadi võib ühendada alarmiseadega, mis hakkab valeraha kasutamisel töötama ja piidistab kurjategija.

Raudteevalitsus kavatses neid automaate üles seada pileтите müügiks linnalähedastesse jaamadesse, kus pileti hind ei tõuse üle kahe krooni.

Telegrammid: LEVINOVITSCH-TALLINN

Telefonid: 308-19
306-91

TRANSPORTKONTOR V. S. LEVINOVITSCH

TALLINN (REVAL) ESTONIA
U. Hollandi 5

Kaubandus-tööstuskoja valijad arvudes

A. Paulus.

Äride registri ja laevade registri andmeil koostatud 1937. a. valijate nimekirja näitab, et valijate arv sektsioonide (liikide) järgi ulatub 7803-ni, kuna see arv eelmistel, 1933. a. valimistel oli 6611, seega valijate arv on 1937. a. suurenenud 1192 võrra või 18%. Kuna aga paljudel valijatel on valimise õigus mitmes sektsioonis (liigis), siis on 1937. a. valijaid-firmasid (siin hulgas on loetletud ka laevnikud) 7376, vastav arv 1933. a. valimistel oli 6127, seega valijate-firmade arv on tõusnud 1249 võrra või 20,4%. Tekib loomulikult küsimus, millest on tingitud valijate arvu suurenemine 1937. a. Vastuse sellele küsimusele leiame kõrvutatades 1933. a. ja 1936. a. Kaubandus-tööstuskoja aila kuuluvate ettevõtete poolt lunastatud äritunnistuste arvud. (Vastavaid andmeid 1937. a. kohta ei saa veel kasutada, kuna need selguvad lõplikult alles peale 1. jaanuari 1938. a., kuid seni olevatel andmetel vaevalt on oodata äritunnistuste arvu vahenemist 1937. a.). 1933. a. lunastati üldse 13 633 ja 1936. a. 15 310 äritunnistust. Eeltoodud arvudest näeme, et aritunnistuste arv oli suurem 1936. a. 1677 võrra, ja ühenduses sellega on suurenenud ka valijate arv 1937. a.

Alljärgnev tabel nr. 1 näitab Kaubandus-

tööstuskoja valijate arvu sektsioonide järgi 1933. a. ja 1937. a.

Tabel nr. 1.

Kaubandus-tööstuskoja valijad 1933. ja 1937. a. sektsioonide järgi.

Sektisioonid	1933	1937	±
I	26	24	— 2
II	1451	1625	+ 174
III	3111	3765	+ 654
IV	99	162	+ 63
V	1548	1889	+ 341
VI	376	338	— 38
Kokku:	6611	7803	+ 1192

Eeltoodud tabelist näeme, et kõikides sektsioonides, peale panganduse ja kindlustuse ning laevanduse sektsioonide, on valijate arv suurenenud. Protsentuaalselt on kõige enam suurenenud valijate arv tööstussektisioonides, eriti suurtootuse sektsioonis, kus see ulatub 62%-ni, võrreldes 1933. a. valijate arvuga, kuna kesk- ja väiketööstuse sektsioonis see ulatub 22%-ni. Valijate arvu suurenemine nendes sektsioonides on tingitud sellest, et paljud kesk-tööstused kriisiaja möödumisel on muutunud

Tabel nr. 2.

Arvulisi andmeid Kaubandus-tööstuskoja valijate kohta 1937. a. valimisjaoskondade ja sektsioonide järgi.

Valimis- jaoskond	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		IX		X		XI		XII		Valijate arv igas sektsioonis
	Tallinn	Haryumaa	Haapsalu	Läänemaa	Paide	Järvamaa	Rakvere	Võrumaa	Narva	Tartu	Tartumaa	Viljandi	Viljandimaa	Pärnu	Pärnumaa	Valga	Valgamaa	Võru	Võrumaa	Pelseri	Pelserimaa	Kuressaare	Saaremaa		
1. sekts.	15	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	24
2. sekts.	638	29	27	29	16	58	59	39	70	218	45	57	23	95	42	38	21	34	23	30	11	20	1	1625	
3. sekts.	931	305	43	108	19	113	91	234	149	385	407	94	137	166	159	84	69	52	159	35	39	39	47	3765	
4. sekts.	114	2	—	—	—	1	—	1	3	21	1	1	—	11	3	1	—	1	1	1	—	—	—	162	
5. sekts.	589	105	10	73	8	58	27	106	55	256	107	39	61	80	72	18	24	22	92	17	48	11	11	1889	
6. sekts.	102	24	7	79	—	—	—	29	9	36	4	—	—	22	5	—	1	—	—	—	—	6	14	338	
	2389	465	87	289	43	230	172	409	286	921	464	191	221	375	281	142	115	112	275	83	98	76	73	7803	
Valijate arv, valim. jsg. järgi	2854		376		273		587		286		1385		412		656		257		387		181		149		7803

suurtööstusteks ja seega V sektsioonist on üle läinud IV sektsiooni, kuna V sektsiooni on juure tulnud palju ettevõtteid, kes vahepeal tegutsesid ilma äritunnistusega, kuid nüüd tegevuse laienemisel on uuesti lunastanud äritunnistuse ja seega saanud koja valimise õiguse. Ka kaubandussektsioonides on valijate arvu suurenemine käinud käsikäes ettevõtete arvu suurenemisega. Väikekaubanduse sektsioonis on valijate arv suurenenud 21%, kuna kesk- ja suurkaubanduse sektsioonis aga 11,8% võrra.

Mis puutub valijate arvu vähenemisse laevanduse sektsioonis, siis on see tingitud rannasõidulaevastiku (purjelaevade) vähenemisest, mille protsess on paratamatu ja vältab juba kauemat aega.

Tabel nr. 2 annab ülevaate Kaubandus-tööstuskoja valijate kohta 1937. a. valimisjaoskondade ja sektsioonide järgi.

Edasi vaatleme Kaubandus-tööstuskoja valijate koosseisu 1937. a. nende juriidilise iseloomu järgi, mille kohta üksikasjalisemad andmed selguvad tabelist nr. 3.

Tabel nr. 3.

Kaubandus-tööstuskoja 1937. a. valijate koosseis juriidilise iseloomu järgi.

Ainuisikulisel äripidajad*)	6623
Täisühingud	208
Usaldusühingud	51
Lepingühingud	9
Laevaiühingud	209
Aktsiaseltsid ja osäühisused	222
Mitmesugused muud seltsid	54

Kokku valijaid-firmasid: 7376

*) Ainuisikulistel äripidajate hulka on arvatud ka laevade ainuomanikud.

Toodud tabelist (nr. 3) näeme, et rõhuva enamuse Koja valijaskonnast moodustavad ainuisikulisel äripidajad (6623), sellele järgnevad täis-, usaldus-, leping- ja laevaiühingud (477) ja viimsel kohal on aktsiaseltsid ja osäühisused ja mitmesugused muud, registreeritud põhikirja alusel tegutsevad seltsid (276).

Lõpuks ei ole huvitusega vaadelda, kuipalju koja alla kuuluvatest äripidajatest ei oma valimisõigust ja missugustel põhjustel. Seda selgitab lähemalt tabel nr. 4.

Tabel nr. 4

Kaubandus-tööstuskoja 1937. a. valijate nimekirjast väljajäänud äripidajad.

Valimisõiguse puudumise põhjus.	Arv.
1. Alla 3 a. ärialal tegutsenud	2966
2. Välisriikide kodanikud	317
3. Puudub valimisõigus Riigikogu valim.	38
4. Alla 25 a. vanad	29
5. Välja jäetud pp. 1 ja 4 mainitud põhjustel	140
6. Välja jäetud pp. 1 ja 2 mainitud põhjustel	22

Kokku valimisõigusetu: 3512

Viimati toodud tabelist (nr. 4) näeme, et Kaubandus-tööstuskojas registreeritud firmadest puudub valimisõigus 3512-l firmal või 32%-il. Kõige suurema protsendi valimisõigusetuid moodustavad alla 3 aasta ärialal iseseisvalt tegutsenud äripidajad, nende arv ulatub 2966-ni või 84%-ni.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Kevadmess Helsingis

Esmakordselt peetakse Helsingis kaubamess kevadel, nimelt 2.—10. aprillini 1938. a. Seni peeti messe tavaliselt sügisel. Tähenadatud kevadmess peetakse jällegi suures messihallis, mille põrandapind on ca 8000 ruutmeetrit.

Kevadmessi korraldajaks on o.-ü. „Suomen Messut“.

Rootsi tööstuse obligatsioonivõlad on viie aasta jooksul vähenenud 100 miljoni krooni võrra

Rahandusajakirja „Affärsvärlden“ viimase teate järgi on rootsi tööstuse obligatsioonivõlad

1932.—1936. a. vähenenud ümarguselt 100 milj. krooni võrra ja neid hinnatakse praegusel ajal umbes 900 milj. krooni peale.

Praegusel ajal ilmnev protsendi vähenemise tendents mõjutavat — arvab leht — eelseisval aastal rootsi tööstuse obligatsioonilaenude ulatuslikumat konversiooni. Kui veel mõne aasta eest 5% loeti üsna normaalseks, siis on nüüd juba esmaklassilised obligatsioonilaenu saadaval 3,25%-ga. Seepärast on arvata, et paljud tööstused oma vabad summad, mis õige vähe kasu annavad, kasutavad obligatsioonikohustuste lunastamiseks.

Rootsi Lootsivalitsus nõuab kaks miljonit krooni laevasõidu julgeoleku kindlustamiseks

Rootsi Lootsivalitsus nõutab eelseisvaks majandusaastaks riigilt 2,07 milj. krooni meresõidu julgeoleku kindlustamiseks rootsi vetes. Suurem osa sellest summast kavatakse kulutada uute tuletornide ehitamiseks ja vanade parandamiseks. Neid töid kavatakse teostada kogu Rootsi ranniku ulatuses, eriti aga Kalmarsundi sõiduteel, umbes 380.000 krooni ulatuses. 650.000 krooni on ette nähtud ühe uue lootsilaeva ehitamiseks ja 110.000 krooni kahe uue mootorpäästapaadi muretsemiseks Utlängani ja Skanöri päästajamadele.

Rootsi kaubanduse ja tööstuse kõrgeis

Rootsi juhtiv erapank „Skandinaviska Kredit A.-B.“ toob oma veerandaasta teateis rekordilisi arve rootsi tööstusest.

Panga äri-indeks (1929=100) oli käesoleva aasta esimesel veerandil 115, teisel veerandil 128,6 ja kolmandal veerandil 130,8. Kõrge sci-sund rootsi tööstuses näib olevat pikemaks ajaks kindlustatud kestvate välismaa tellimistega, samuti ka tugeva ostujõu tõttu kodumaa turul. Seegipärast, öeldakse teateis, ei luba kindlusetus hindade alal, samuti kõikuvus maapiolitikas vaadata tulevikku väga optimistlikult.

Toorainete hinnad maailmaturul on muutunud väga kõikuvaks ja ilmutavad üldiselt allaminiku tendentsi. Tähtsate rootsi eksportartiklite — metsamaterjali ja pabermassi — hindade tõus on nähtavasti jäänud seisma. Septembri lõpuks oli Rootsi oma metsamaterjali käesoleva aasta väljaveo-kvootest (820.000 st.) täitnud kokku 760.000 tendentsi. Tähtsate rootsi eksportartiklite — aasta väljaveo kvote Rootsil oleks 738.000 st. Käesoleva aasta valmistus on tegelikult müüdnud, samuti on müüdnud ka ümarguselt 80% tulevase aasta valmistusest.

Rootsi rauatarvitus näitab tugevat tõusu. Augustikuu lõpul oli rootsi rauatööstuses tege-

vuises ümarguselt 30.000 töölisi 26.800 töölise vastu eelmise aasta samas kuus ja 25.000 töölise vastu 1935. a. augustikuus.

Raua väljavedu ajavahemikul jaanuarist augustini tõusis 70,3 milj. kroonini 57,6 milj. kr. vastu 1936. a. samadel kuudel.

Valiskaubandus osutab suurematele kogustele kui kunagi varem. Väärtuselt on sissevedu käesoleval aastal tõusnud 23% ja väljavedu 10% võrreldes 1929. aastaga.

Saksa firma võtab enda peale eesti ettevõtete usaldusülesandeid

Saksa firma Dr. A. R. Ridder & F. W. Knieper, Berlin W 35, Potsdamerstrasse 189, pöördus Kaubandus-tööstuskoja poole sooviga võtta enda peale eesti ettevõtete usaldusülesandeid Saksamaal, nagu sidemete loomist esmajärguliste saksa firmadega, tekkidavõivate arusaamatuste lahendamist eesti ja saksa firmade vahel väljaspool kohtuasutusi, asjaajamisi saksa asutustes ja ametikohtades.

Kursused äriteenijale Kaubandus-tööstuskojas

Novembrikuu teisel poolel peetakse kursustel järgmised loengud:

Teisipäeval, 16. nov.:

1) Kaupade pakkumine (paberi- ja kirjutismaterjal), lektor A. Mändvere.

2) Vaateakende dekoreerimine (põhialused). Lektor E. Pau.

Kesknädalal, 17. nov.:

1) Kaupluse sisustamine, A. Mändvere.

2) Vaateakende dekoreerimine, E. Pau.

Teisipäeval, 23. nov.:

Samad loengud mis kesknädalal, 17. novembril.

Kesknädalal, 24. nov.:

1) Kaupluse sisustamine, A. Mändvere.

2) Mida peab äriteenija teadma ärimaksust? Lektor R. Berendsen.

Toimetusele saadetud kirjandus

J. Ruus, A. Meikop, R. Rytter ja L. Hanuksela: „Rahvaülikoolid meil ja mujal“. Toimetanud Neeme Ruus. Ülemiklike rahvaülikoolipäevade korraldava komitee väljaanne, Tallinn, 47 lk. Hind 30 senti.

Meil on küll kirjutatud siin ja seal artikleid ja ka pisemaid brošüüre rahvaülikoolidest, kuid ometi on puudunud senini ülevaatlikum töö rahvaülikoolide arengust, ülesandest ja eesmärkidest. Äsjailmunud brošüür „Rahvaülikoolid meil

ja mujal“ ei pretendeeri ka täiuslikkusele, kuid selle läbilugejale selgub siiski rahvaülikoolide senine arengukäik ja nende taotlused. Brošüür käsitleb ainult maarahvaülikooli.

Kandvaimaks artiklikaks selles on Virumaa Rahvaülikooli kauaaegse juhataja Jaan Ruus'i kirjutus: „Rahvaülikoolide kujunemisest“. A. Meikop annab ülevaate „Põhjamaade rahvaülikooli tänapäevast“ ja seab nõudeid selle koh-

ta, „missugune peaks olema eesti rahvaülikool“. Tõlgetena on toodud norralase R. Rytteri kirjutus: „Noorte elu rahvaülikoolis“ ja soomlase L. Hannuksela arutus: „Põllumajanduslike ainetega õpetamisest rahvaülikoolis“. Kahe viimase kirjutuse sisu on niisama kohane nii Eestis kui ka Norras ja Soomes.

Väljaanne on heal paberil ja maitseka välimusega. Mõningad pildid tõstavad veelgi brošüüri nägusust.

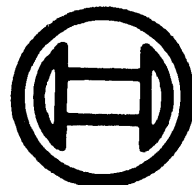
Arde register

Oktoobrikuu esimesel poolel

Tegevuse lõpetamine registreeritud:
(Järg.)

47. Roman Mürsep, Tallinn, U. Tatari 9—10, korstnapühkimise tööstus.
48. Elmar Müller, Tartu, Aleksandri 2, tee- ja söögimaja.
49. Rob. Nachtigal, Tallinn, Vene 4, kübaratööstus.
50. Ella Neera, Tartu, Aleksandri 1, pudu- ja lasteriiete-kauplus.
51. Albert Org'i kaubanduse-agentuur „Alborg“ Tallinn, Kreutzvaldi 13/10.
52. Martin Pajuste, Taali v., laua- ja sindlitööstus.
53. Martin Palts, Tallinn, Vismari 34—4, eusloomade ostu-müügiäri.
54. Juuli Pichen, Palmse v., segakauplus.
55. Metallikaubanduse aktsiaselts „Vennad Popov“, Tallinn, Lai 34.
56. G. Puulmann, Vaivara v., metsatööstus.
57. Pudu- ja käsitööäri „Pilve“ H. Raja, Tallinn, Veneturg 3.

BOSCH

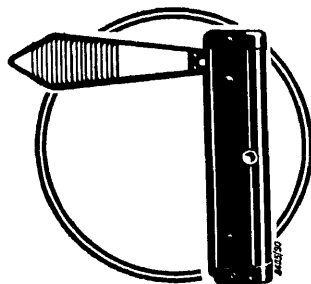
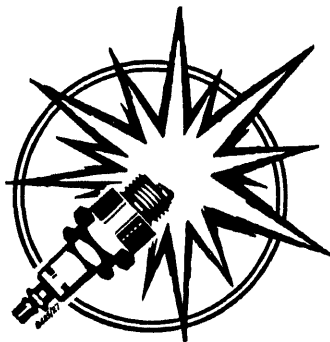
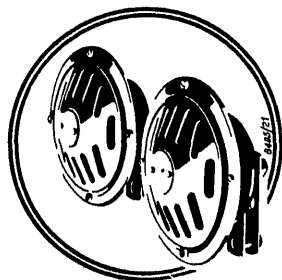
varustus ja tagavaraosad.

Esindus ja ladu: **Ins. Erik Koch**

ELEKTROTEHNIKA BÜROO.

Vene 6, Tallinn.

Kõnetraat 448-90.

58. Sergei Redlich'i pärandustomp, Elva al, Kesk 33, apteek, kosmeetika- ja värvikauplus.
59. Friedrich Ristain, Valga, S.-Sepa 5, mööblitööstus.
60. Mart Rõõmussaar, Vana-Vändra v., lihakauplus.
61. A. Rääk, Valga, Vabaduse 27, toiduainetekauplus.
62. A. Saar, Sangaste, Vastsemõisa villatööstus, Sangaste v.
63. Z. Schartrup, Tallinn, Sauna 1—11, pesutööstus.
64. Jaan Semiskar, Tallinn, Kuke 11, toiduainetekauplus.
65. Andrei Smolkin, Kasepää v., toiduainetekauplus.
66. Elsa Sommer, Pärnu, Riia 243, toiduainetekauplus.
67. Restoran „Suure-Jaani“ H. Sõrmus, S.-Jaani al, Tallinna t. 2
68. A. E. Tamberg, Tallinn, Kivimurru 18, toiduainetekauplus.
69. Johannes Thomson, Tartu, Kaluri 46, toiduainete- ja piimakauplus.
70. Meeta Tiivel, Laanemetsa v., segakauplus.
71. Rudolf Tomingas, Tallinn, Lutheri 38, toiduainetekauplus.
72. L. Vaher, Narva-Jõesuu, Adolf Hahni 1, restoran.
73. Aktsiaselts Metall ja Puutööstuse Vabrik „Vedag“, Tallinn, S. Tartu 105.
74. E. Veske, Narva, Paemurru 28, toiduainete- ja piimakauplus.
75. Hermann Visk, Mooste v., jahuveski.
12. Abram Haitov, Pärnu, Tallinna mnt. 12, plekisepatööstus.
13. A. Herman, Vastse-Kuuste v., apteek, ärip. August Herman.
14. Kristjan Hernits, Timo v., jahuveski ja lauutööstus.
15. I. Ivanov, Narva, Suur 22, õunakauplus, ärip. Ivan Ivanov.
16. A. Jänes, Paluoja alevik, Pärnu mnt. 41, toiduainetekauplus, ärip. Arma Jänes.
17. K.-m. Kalatsentraal — Kaasik ja Ko, Tallinn, Estonia pst. 27, kala-, kalasaaduste ja delikatesskaubaäri. Usaldusühing, täisosanikud Vera Kaasik, Paul Irte-Brendorf, ühingu osakapital Kr. 10.000.—, prokurist Melita Belokon.
18. K. Kirnmann, Tallinn, Öle 8, pagariäri ja pagaritööstus, ärip. Karl Kirnmann.
19. Erich Kivi ja Helmuth Holm, Pärnu, Aisa t. 11, maalritööde ettevõtte, täisühing, täisosanikud Erich Kivi ja Helmuth Holm. Ühingu osakapital Kr. 200.—
20. E. Kivioja, Narva, Kreenholm, maja 33, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Elfriede Kivioja.
21. H. Kivisalu, Narva, Vestervalli 13/15, pesumaja, ärip. Helene Kivisalu.
22. Paul Kivistik, Narva, Joala 7, mööblikauplus ja kooli pl. 3, mööblitööstus.
23. H. Klaos, Tartu, Raekoja t. 97, küteturba müük, ärip. Hermann Klaos.
24. Klimberg & Aren, Tallinn, Müürivahe 19, nõõriladu, täisühing, täisosanikud Artur Klimberg, Boris Aren. Ühingu osakapital Kr. 1.000.—
25. A. Kornak, Kohila v., koloniaalkauplus, ärip. August Kornak.
26. A. Kurig, Narva, Pihkva 16, toiduainetekauplus, ärip. Aleksander Kurig.
27. Jüri Kustassoo, Pärnu, Riia mnt. 167, pruugitud asjade kauplus.
28. Herman Lahesaare, Pärnu, Riia 64, pagariäri.
29. A. Laht, Tallinn, Liivalaia 42, söögisaal ja Tallinn, Vene 20, söögisaal, ärip. Alide Laht, end. perekonnanimi Tihla.
30. T. Laonski-Leontjev, Narva, Joala t. 4, värvi- ja rohukauplus, ärip. Timofei Laonski-Leontjev.
31. Edgar Lehis, Rapla v., puusepatöökoda.
32. Metallitööstus „Rapid“, Paul Leonov, Tallinn, Magasini 3-b, valmistab klambreid, knopkasid, nõõpnõelu ja muid traatkaupu.
33. Hilda Lepik, Pärnu, Kaevi 27, moe- ja puduäri.
34. A. Looberg, Tallinn, S. Tartu 18, pudukauplus, ärip. Aleksandra Looberg.
35. E. Looring, Nõmme, Pärnu 94, kirjutustarvete- ja mänguasjadekauplus, ärip. Elvi Looring.
36. Johan Luur, Pärnu, Karja 30, toiduainetekauplus.
37. August Mellikoff, Pärnu, Poska 2, toiduainetekauplus.
38. M. Mihkelson, Tartu, Öne 38, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Meeri Mihkelson.
39. Jakob Mirk, Pärnu, II joon 8, kalapüük.
40. N. Mägi, Narva, Peetri pl. 9, naftasaadused ja autotarbed, ärip. Nikolai Mägi.

Oktoobrikuu teisel poolel

Registreeritud firmad:

1. E. Aleksejev, Narva, 4. Jaani 13, toiduainetekauplus, ärip. Evdokija Aleksejev.
2. E. Amberg, Tartu, Aleksandri 1, laste valmisriiete- ja pudukauplus, ärip. Elsa Amberg.
3. M. Arronet ja F. Moritz, Tallinn, Kinga 1, ehitustööde ettevõtte, täisühing, täisosanikud Maximilian Arronet, Friedrich Moritz, ühingu osakapital Kr. 100.—
4. Kaltsuladu Lydia Boltov, Tallinn, U. Hollandi 11.
5. Elisabeth Büttner, Lihula v., Lihula alevik, segakauplus.
6. Kohvik „Filipõe“, K. Elgutis, Tallinn, Viiru 18, ärip. Karolis Elgutis.
7. Aleksander Enno, eluk. Pärnu, Emajõe 3, kalapüük.
8. J. Envere, Kirjastus „Tulist“, Tartu, Raudtee 5, ärip. Jaan Envere.
9. August Erikson, Pärnu, Tallinna mnt. 11, restoran.
10. J. Gorškov, Narva, Kulgu sadam 23, toiduainetekauplus, ärip. Ivan Gorškov.
11. Ed. Grönberg'i pärijad, Vao v., Väike-Maarja, apteek, rohu-, värvi- ja majandustarvete kauplus. Pärijad lesk Johanna Haljamaa (end. perek.-nimi Grönberg) ja tema alaealised lapsed Eha Haljamaa (Grönberg) ja Ülo Haljamaa (Grönberg).

41. Oskar Nuuma, Pärnu, Aia 13, õlleladu.
42. Margiäri „Filatelia“ A. Nõmm, Tallinn, Vanaturg 6, vanamargiäri, ärip. Aleksander Nõmm, prokurist Oswald Simson.
43. L. Pappel, Viimsi v, Pirita k, toiduainetekauplus, ärip. Elisabeth Pappel.
44. Elli Peetov, Tallinn, U. Tatari 23, toiduainetekauplus.
45. M. Peterson, Tartu, Võru t. 110, kampsunikudumistööstus, ärip. Miina-Rosaalie Peterson.
46. Mihail-Johannes Pikhof, Iisaku v., segakauplus.
47. T. Pilibiste raadio- ja elektritarveteäri „Estika“, Tartu, Tähe 65, ärip. Tõnis Pilibiste
48. A. Praakle, Tartu, Tähe 92 (enne Aleksandri 70), toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Adeele Praakle.
49. J. Preimann, Narva Joaaru 5, kehakattetööstus, ärip. Julie Preimann.
50. A. Puhkason, Tartu, Kesk 7, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. August Puhkason.
51. Juuli Pärst, Pärnu, Kuressaare mnt. 14, toiduainetekauplus.
52. Aleks. Pääsuke, Nõmme, Liiva 5, ehitusettevõtja, ärip. Aleksander Pääsuke.
53. August Raadik, Pärnu, Raeküla, Kaheksas joon 4, kalapüük.
54. A. Randoja, Tallinn, Uus-Kalamaja 19, toiduainetekauplus, ärip. August Randoja.
55. Anna Raudsepp, Pärnu, Karja 35, toiduainetekauplus.
56. Nikolai Remmelkoor, Nõmme, Põllu 89, toiduainetekauplus.
57. Elfriede Rikson, Pärnu, Tallinna mnt. 75, kudumistööstus.
58. Kohla-Järve jahuveski A. Rives, Järve v., ärip. August Rives.
59. L. Rosenberg, Tartu, Aleksandri 71, toiduainetekauplus, ärip. Linda Rosenberg.
60. Paul Rosenbergi mootorjahuveski, Jõhvi as., Jõhvi v.
61. Reinhold Schmidt, Pärnu, Pühavaimu 15, õlleladu.
62. J. Siimann, Tartu, Side 10, toakingatööstus, ärip. Juuli Siimann.
63. A. Stepanov, Narva, Peetri pl. 8—11, kudumistööstus, ärip. Arhip Stepanov.
64. P. Stock, Narva, Balti t. 10, kondiitriäri kohvikuga, ärip. Paraskovja Stock.
65. Mööbliäri R. Studemeister & H. Zivjan, Tallinn, S. Karja 23, täisühing, täis- osanikud Robert Studemeister ja Hirsch Zivjam, ühingu osakapital Kr. 5.000.—
66. Võõrastemaja „Baltika“ J. Tamm, Valga, Riia 10, ärip. Jaan Tamm.
67. Siidi- ja puuvillakudumise tööstus „Polonia“ G. Teder, Tallinn, Heeringa 12, siidi- ja puuvillariidekudumise tööstus, ärip. Gustav-Eduard Teder.
68. Anna Teearu, Pärnu, Lõuna 10, toiduainetekauplus.
69. Liisa Tipper, Pärnu, Kanaali 7, toiduainetekauplus.
70. Pavel Trofimov, Jõhvi al., Kaubamaja 2—3, koloniaalkauplus.
71. Kaarel Tõniste, Pärnu, Tallinna mnt. 15, toiduainetekauplus.
72. Anton Univer, Rapla v., hobustepostijaam.
73. Liinipidamise ja Transpordi Osatühing „Ühendus“, Kuressaare, Tallinna t. 7, autobusedelimeide pidamine, kaupade ja reisijate transport; juhatuse liikmed Mihkel Hannus, Aleksander Mihkels, Hans Johannes, põhikapital Kr. 50.000.—

Registreeritud muudatused:

1. Aleksander Adamson'i, kes tegutseb Tartus, Uus-Tatari 19—2, maiusainete en-gros müügiga autolt, perekonnanimeks „Aed-salu“.
2. Johannes Allas'e segakaupluse asukohaks Keina v., Keina alevik (enne Pühalepa v.).
3. Albert Andresson jätkab äritegevust, avades Viljandis, Jakobsoni 13, nõude- ja mitmesuguste majatarvete kaupluse firma all „A. Andresson“.
4. Aksel Bohberg'i elusloomade ja liha ostu-müügiäri asukohaks Tallinn, Katusepapi 34—2 (enne Tobiase 21—2).
5. Aleksander Brakmann avanud Tallinnas, Luha 14 puuhoovi, varem registreeritud metsatööstust peab edasi.
6. Johannes Einstru, kes peab Viimsi v. toiduainetekauplust, perekonnanimeks „Ehasoo“.
7. Joosep Epner jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Raua 54 leivatööstuse.
8. August Frosch, lõpetanud toiduainete-kaupluse Tallinn, Hollandi 28 ja avanud toiduainetekaupluse Tallinn, S. Tartu 20.
9. Isak Goldberg'i riide- ja pudukaupluse asukohaks Tallinn, S. Tartu 46 (enne nr. 50).
10. Jaan Hendrikson'i, kes peab Tuhala v. pudukauplust, perekonnanimeks „Heinla“.
11. Rudolf Holts'i toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks Tartus Tähe 62 (enne Aleksandri 70).
12. Joh. Ilmas'e segakaupluse asukohaks Väinjärve v. (enne Paide, Pärnu 32).
13. Johan Juul avanud vesivarustuse-materjali kaupluse Viljandi, Väiketuru 5, nii seda kui varem registreeritud mööblitööstust peab firma all „J. Juul“.
14. Jaan Kallmann'i toiduainetekaupluse asukohaks Kehtna v. (enne Rapia v.).
15. Martha Kang'i, kes peab Tudulinna v. toiduainetekauplust, perekonnanimeks „Tamm“.
16. V. Kask & R. Puusepp, Kirjastus „Maret“ asukohaks Tartu, Ülikooli 25 (enne Kompani 1), samas avatud veel trüki- ja köitekoda.
17. Aktsiaselts Trikoo-, pitsi- ja sukavabrik Oskar Kilgas, Tallinn, Soo 26, ettevõtte äriala täiendatud puuvilla ketramise ja kudumisega.
18. Aleksandre Kouchliou seebilao asukohaks Tallinn, Mundi 3—2 (enne Uus-Sadama 10).
19. Leonhard Krusenstjern jätkab äritegevust suvitajatele tubade väijaandmisega Pärnus, Merepuiestee 12.
20. Liisa Kullison jätkab äritegevust, avades õmblustööstuse Pärnus, Kalevi 32.

21. Anton Kummits avanud Tallinnas, Roosi 2, jalanoüdetööstuse firma all „A Kummits“, samase firma all peab edasi ka jalanoüdekauplust Tallinn, Laadapl. 195.
22. Aleksander Kuusiku toiduainetekaupluse asukohaks Tapa, Lai 7 (enne Suurturg 1).
23. Tõnis Laos lõpetanud puukaupluse Narvas, Joala 13, mimeraaljookidetööstust Narvas, 7. Peetri 2, peab edasi.
24. Voldemar Lappi elusloomade ja liha ostu-müügiäri asukohaks Kastre-Võnnu v., Iisaku as.
25. Elisabet Lauki toiduainetekaupluse asukohaks on Veriora v. (enne Valga, Vabaduse 32).
26. Ida Laurents (Laurenz), kellele kuulunud Rägavere v. jahu- ja viljaveski, surnud, tema pärandustombu hooldajaks on määratud Eduard-Gottfried Laurenz.
27. Stefanida Leinfeldti toiduainetekaupluse asukohaks Narva, 7. Peetri 13-a (enne Posti 31).
28. Gustav Lember jätkab äritegevust, avades Paides, Pärnu t. 64 toiduainetekaupluse.
29. August Liidleini, kes peab toiduainetekauplust Pärnus, Poska 28, ees- ja perekonnanimeks ning firmaks „Agu Liiva“.
30. Alma Lossmanni perekonnanimeks „Loosme“, ning tema Pärnus, Vilmsi 13 asuva pesumaja firmaks „A. Loosme“.
31. Konstantin Madisson lõpetanud Tallinnas, L. Koidula 30 asunud lihakaupluse ja avanud Tallinn, U. Kalamaja 24-a. iihakaupluse firma all „K. Madisson“.
32. Alide Martensi perekonnanimeks „Martin“, ning tema Tartus, Riia 77 ettevõtte firmaks: Alide Martin. Pesumaja „Valgus“.
33. Aleksander Martin, ehitusettevõtja, asukohaks Tallinn, Lahe 6 (enne Veizenbergi 25).
34. Haja Maslovski avanud Erra v., Kiviõlis, segakaupluse, varem registreeritud kudemistööstust Narvas, 7. Peetri 2, peab edasi.
35. Oskar Matto jätkab äritegevust, avades Tallinn, Soo 8, toiduainetekaupluse.
36. Kartonaazitööstus „Koidula“ R. Metsakond, Tallinnas, Koidula 15, firma muudetud järgmiseks: Kartonaaz- ja reljeeftrükitööstus Roman Metsakond.
37. Mangu Neppi pruugitud asjade ostu-müügiäri ja vilditööstuse asukohaks Tõrva, Aia 12 (enne Turu 6).
38. Marie Nürk jätkab äritegevust, avades Rakveres, Tallinna 12, puuviljakaupluse.
39. Rudolf Nurmbergi perekonnanimeks „Nurmsalu“ ning tema Tallinnas, Paldiski mnt. 25, ja Tallinnas, Sireli 2, asuvate puuhoovide firmaks „R. Nurmsalu“.
40. Anna Oinas'e, kes peab Pärnus, Tallinna mnt. 11 kohvikut, perekonnanimeks „Aab“.
41. Kaubanduskontor Artur Olander, asukohaks Nõmme, Kreutzvaldi 57/59 (enne Tallinn, Rütüti 12-a).
42. Galvaniseerimistööstus Ed. Org, asukohaks Tallinn, Narva mnt. 13/15 (enne Uus 28).
43. Nikeldamise tööstus Johanna Org, asukohaks Tallinn, Narva mnt. 13/15 (enne Uus t. 28).
44. August Paalbergi perekonnanimeks „Palvar“, ning tema Tallinnas, Imanta 22 ettevõtte firmaks „Traatvõrgutööstus Aug. Palvar“.
45. Julie Palla ees- ja perekonnanimeks Juuli-Vilhelmine Treirat ning tema autol segakaubamüügiäri ja Tallinnas, Maakri 4 asuva riidevärvitööstuse firmaks: Riidevärvitööstus „Säde“ J. Treirat.
46. Johan Peep avanud kosmeetika- ja värvikaupluse Tartus, Riia 121-a, varem registreeritud rohu- ja värvikauplust Tartus, Võidu 10, peab edasi.
47. Valter Piin avanud kella- ja kullasepäri Nõmmel, S. Pärnu 133, samasugust äri Tallinn, Kopli 2-a, peab edasi.
48. Alma Raasemann jätkab äritegevust, avades Kärda al., Vilmsi 18, toiduainetekaupuse.
49. Rudolf Reha jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vaimu 2, elektri- ja metallitarvete-tööstuse firma all elektritarvete- ja metallitööstus „Elektermo“ R. Reha.
50. Elvine Ross avanud juuksetööstuse Tallinn, Pärnu mnt. 26, ning peab seda kui ka varem registreeritud juuksetööstust Tallinn, Paldiski mnt. 14-a firma all „Juuksetööstus E. Ross“.
51. Berta Tamme toiduainetekaupluse asukohaks Tartu, Tähtvere 55 (enne Filosoofi 8).
52. August Tammeväli jätkab äritegevust, avades Paides, Turg 18, jalanoüdekaupluse.
53. Johannes Thomson jätkab äritegevust, avades Tartus, Raekoja 14, vildikaupluse firma all „J. Thomson“.
54. Maria Toots jätkab äritegevust, avades Tartus, Fortuna 1, jahu- ja viljakaupluse firma all „M. Toots“.
55. Helene Traksi toiduainetekaupluse asukohaks Tallinn, Saue 7 (enne Sõja 11-b).
56. Agnes Saareke jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Pärnu mnt. 28, pagarisaduste-kaupluse.
57. Eduard Sattelbergi kaalutöökoja asukohaks Tartu, Ülikooli 52 (enne Lossi 4).
58. Andrei Škubel, kes peab Narva-Jõesuus, Vabaduse 6, toiduainete- ja piimakauplust, vastu võetud Eesti vabar. kodakondsusesse.
59. Johannes Senkel, kes pidas Rakveres, Lai 18, lihakauplust, surnud. Ettevõtte tegevust jätkab firma all „Johannes Senkel“ ainuisikliku äripidajana Edmund Senkel.
60. Robert Studemeisteri mööblitööstuse asukohaks Tallinn, Roosikrantsi 6.
61. Richard Stahlfeldti segakaupluse asukohaks Viru-Roela v. (enne Vihua v.).
62. Karl Vaino mööblitööstuse asukohaks Tallinn, Puhke 7 (enne Paldiski mnt. 19), mööblikauplus asub endiselt Tallinn, Pärnu 9.
63. Osvald Vakmann, kes tegutses Tallinnas, Luteri 48, firma all „Portselanitööstuse „Ovalk“ O. Vakmann“, äri alal maksujõuetuks tunnistatud.
64. Eüsabeth Vannari perekonnanimeks „Aavik“, tema kleidiõmblustööstuse asukohaks Tallinn, Vene 2 (enne Pikk 6) ning tema ettevõtte firmaks: Moeateljee „Wannary“ E. Aavik.

65. Robert Vedel'a, kes peab Võrus, Jüri 13, toiduainetekauplust, perekonnanimeks „Alilikvee“.
66. Jaan Veismann lõpetanud Kuressaares, Kauba 4, valmisriieteäri. Samasuguseid ärisid Tallinnas, V. Karja 8 ja Harju 37, peab edasi.
67. Helmuth-Rudolf Viesi perekonnanimeks „Viirpuu“, ning tema Tallinnas, Pärnu mnt. 50, asuva majapidamistarvete-kaupluse firmaks „H. Viirpuu“.
68. Eduard Viik lõpetanud puude ostu-müügiäri Riisipere v. ja avanud samas vallas Hürjaste külas segakaupluse ühes viina-müügiga.
69. Korgitööstus „Korko“ V. Vilm, asukohaks Tallinn, Tatari 21-b (enne V Posti 8—5)
70. Jakob Vimm avanud pagaritööstuse Pärnus, Kalamehe 16, varem registr. pagariäri ja kohvik Pärnus, Vilmsi 11.
71. Aleksander Volberg lõpetanud toiduainetekaupluse Andru vallas, ja avanud liha-kaupluse Pärnus, Karja 2.
72. U.-ü. Keemiatahas „Eesti Destillaat“ Richard Övel ja Ko, Tallinn, Pärnu 6, prokuura antud Zenon Blonsk'ile.
73. Eesti trükitööstuse ja kirjastuse aktsiaselts „Ühiselü“ Tallinn, Pikk 12, juhatasest lahkunud Artur Tupits, kelle asemele kutsutud juhatase kandidaat Johan Holberg.
19. Johannes Kurg, Tallinn, S. Juhkentali 48, toiduainetekauplus.
20. A. Kürsa, Taheva v., talurahvatarvete-kauplus.
21. Metalitööstus „Valk“ P. Leonov ja Ko, Tallinn, Magasini 3-b.
22. Juuli Liidlein, Pärnu, Poska 2, toiduainetekauplus.
23. Kudumistööstus „Polonia“ J. Lurje, Tallinn, Heeringa 12.
24. Herman Magnusson, Rikholdi v., ehitustööd.
25. Etel Malivansky, Tartu, Kauba 5, mütsikauplus.
26. F. L. Mertens, Tallinn, Pikk 12, täisosanik Friedrich Mertens ühingust lahkunud, täisosanikuks juure tulnud Arnold zum Wald.
27. Johanna Muru, Tallinn, S. Tartu 20, toiduainete- ja õllekauplus.
28. Hans Mägi, Kunda al., pagariäri.
29. Eduard Mägi, Mustvee al., Tartu t. 25, segakauplus ja kudumistööstus.
30. K. Neuland, Tartu, Kuu 23, liha-kauplus.
31. E. Nõggeste, Tallinn, Uus-Kalamaja 19, toiduainetekauplus.
32. L. Ohakas, Abja v., Paluoja alevik, toiduainetekauplus.
33. Joh. Pappel, Viimsi v., Pirita k., toiduainetekauplus.
34. Moe- ja pudukauplus „Moela“ Marie Pehme, Pärnu, Kalevi 27.
35. Otto Prikk, Koiola v., talurahvatarvete-kauplus.
36. Anton Raudsepp, Tallinn, Raua 54, leivatööstus.
37. L. Rei, Tapa, Ambla mnt. 10, söögimaja.
38. Rakvere turbatööstus C. Rennenkampff, Rakvere v.
39. Liisa Rikson, Pärnu, Tallinna mnt. 75, kudumistööstus.
40. Jõhvi-Kohtla veskid ins. P. Rosenberg & A. Rives, Jõhvi vald.
41. V. Rosenfeldt, Tartu, Riia 83, koiooniaal- ja veinikauplus.
42. Ross, Tallinn, Toom-Kuninga 24, liha-kauplus.
43. E. Rütüti, Ropka v., lina- ja viljakauplus.
44. Julie Saar, Tallinn, S. Tartu 81, söögisaal.
45. A. Sammel, söögimaja „Kokk“, Paide, Tallinna 1.
46. A. Sank, Tallinn, Liivalaia 78, liha-kauplus.
47. „Cafe Filipõõ“, V. Schlepkov, Tallinn, Viru 18, kohvik.
48. J. Sipper, Nõmmküla v., jahu-, tangu- ja saeveski.
49. Marie Soots, Pärnu, Karja 30, toiduainetekauplus.
50. Evdokin Stepanov, Kunda al., liha-kauplus.
51. Võõrastemaja „Europa“ Lydia Tappel, Tartu, Narva 36 (end. nr. 22).
52. Vold. Thomson, Tallinn, Sireli 2, puuhoov.
53. Tillemann, Riisipere vald, teemaja.

Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Jaan Ansmann, Pärnu, Jannseni 47, toiduainetekauplus.
2. Fedor Berzs, Tallinn, Lai 20, cellophani en-gnos ja en-detail müük.
3. Auru-värvimistööstus „Lux“ Miron Brodsky, Tallinn, Kopli 10.
4. Aleksander Edelkind, Tartu, Riia 15, pealishatistööstus.
5. A. Finger, Tallinn, Niguliste 2, moeäri.
6. Vilhelm Gronvald, Tallinn, Kunderi 16, toiduainetekauplus.
7. J. Grossberg, Kodijärve v, toiduainete-kauplus.
8. H. Heinrichson, Tallinn, U. Kalamaja 24-a, lihakauplus.
9. Elisabet Holter, Pärnu, Tallinna-Posti 32, toiduainetekauplus.
10. J. Ibrus, Tallinn, Vene 20, söögisaal.
11. Aleksander Jakenfeldt, Pärnu, Tallinna-Posti 74, toiduainetekauplus.
12. Elvine Johanson (uus nimi Juhari), Anija v., Anija as., talurahvatarvete-kauplus.
13. Johannes Järv, Holstne v., toiduainete-kauplus.
14. Maria Järv, Pärnu, Lõuna 10, toiduainete-kauplus.
15. Aino Jürgens, Tallinn, U. Tatari 23, toiduainetekauplus.
16. Anatolia Kald, Mustjala v., segakauplus.
17. Voldemar Kipper, Tallinn, Mulla 4, savitööstus.
18. Hugo Kongo, Valguta v., lauataöstus.

54. Johan Tomingas, Jäärja metsk., Tali vahtk., metsatööstus.
55. Alma Toonverk, Nõmme, Põllu 89 (enne Tallinn, Kesk-Sõjamäe 8), toiduainetekauplus.
56. M. Tooren, Tartu, Saekoja 3, toiduainete- ja piimakaupluse.
57. Al. Treikelder, Tallinn, Vilmsi 23, vorstitööstus ja Tallinn, Köleri 6, liha ostumüügiäri.
58. Anna Vasilevsky, Valga, Lai 29, toiduainetekauplus.
59. Juuksetööstus „Saime“ Same Veetamm, Tallinn, Pärnu mnt. 26.
60. H. Veski, Vorbuse v., metsatööstus.
61. Marie Viikberg, Tallinn, Luha 14, puuhoov.
62. V. Vinogradov, Narva, Vestervalli 27/29, toiduainetekauplus.

Eesti Panga nädalaaruanne

7. novembril 1937. a.

AKTIVA		PASSIVA	
1. Kattevara:		1. Põhikapital	5.000.000.—
kuld: rahas ja kangides	34.214.207.80	2. Tagavarakapital	908.496.77
välisraha	15.594.471.54	3. Jooksvad kohustused:	
2. Vahetusraha	1.018.718.20	a) pangatihed liikvel	48.545.097.—
3. Sisevekslid:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	11.382.366.53	valitsuse	22.056.815.86
põllumajandusl.	2.451.760.11	pankade	8.154.488.93
metsatööstusl.	70.860.86	teised	2.529.764.78
4. Laenud:		4. Muud passivad	12.799.720.—
valitsusele	—		
teistele *)	9.940.195.50		
5. Kinnis- ja vallasvara	3.393.943.83		
6. Muud aktivad	21.927.858.97		
	<u>99.994.383.34</u>		<u>99.994.383.34</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: 61,28%.

JUHATUS.

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1.228.899.26.

Toiduainete turg.

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
liri	sh. 85/-—94/-
Daani	90/-
Hollandi	86/-
Eesti	83/-
Rootsi	86/-
Poola	83/-
Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg	
Northern Manitoba	sh. 52/6
Rosario Santa Fe	sh. 40/9
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg	
Good Canadian	sh. 21/-
Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg	sh. 10/-
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg.	sh. 9/9—10/-
Linad, cif per tn.	
Livonian, Basis Risten	£ 74/-
Tows Soviet	72/-

Manchester.

Või. 5. XI 37.

Eesti	sh. 154/- — 156/-
Läti	154/- — 156/-
Soome	157/- — 159/-
Rootsi	157/- — 159/-
Daani	162/- — 165/-
Uus-Meremaa, finest	155/-
" " first	152/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba I, cif 100 kg eest term. \$	6.—
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. „	6.15

Rukis 1000 kg eest

La Plata, Hamburgis.	sh. 168/
" " Amsterdamis	166/

Suhkur, cwt. (50 kg) 5. XI													
toores	sh.	6/1½											
Belgia	"	—											
Tšehhi	"	7/—											
Poola	"	7/—											
Holland	"	7½/2											
Hiis, Burmah II	Rmk.	10.50											

Või, Berliinis,													
Deutsche Markenbutter	Rmk.	—											
Feine Molkereibutter	"	—											
Molkereibutter	"	—											
Landbutter	"	—											
Kochbutter	"	—											

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	28. X	29. X	30. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	6. XI	8. XI	9. XI
Frank	147.28	147.28	147.12	147.10	147.10	147.15	147.21	147.25	147.10	147.07	147.04
Dollar	4.9565	4.9622	4.9640	4.9605	4.9622	4.9647	4.9787	4.9945	5.0015	5.0235	5.0097
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kroon	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902
Saksa mark	12.337	12.352	12.350	12.340	12.342	12.347	12.357	12.372	12.390	12.410	12.382
Soome mark	226.20	226.20	226.20	226.20	226.20	226.20	226.20	226.20	226.20	226.10	226.22
Floriin	8.9656	8.9743	8.9787	8.9750	8.9762	8.9793	9.0062	9.0387	9.0375	9.0350	9.0231
Liira	94.15	94.25	94.35	94.25	94.25	94.32	94.60	94.87	95.10	95.45	95.15
Helveetsia fr.	21.490	21.497	21.477	21.447	21.947	21.505	21.518	21.518	21.525	21.597	21.577
Tšehhosl. kr.	141.50	141.68	141.75	141.62	141.75	141.75	142.18	142.75	143.—	143.—	142.25
Belga	29.350	29.362	29.355	29.312	29.327	29.327	29.337	29.347	29.352	29.400	29.385
Peseeta	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900	47.900
Silling	26.28	26.28	26.28	26.31	26.31	26.31	26.31	26.34	26.37	26.37	26.37
Slott		26.23	26.28	26.28	26.25	26.21	26.28	26.31	26.31	26.37	26.43
Pengö				25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—	25.—
Latt				25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon				18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt				29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37	29.37
Tšerv			26.26	26.29	26.31	26.31	26.31	26.31	26.31	26.63	26.63
Hõbe p/unts	19 ^{15/16}	19 ^{15/16}		19 ^{7/8}	19 ^{15/16}	—	19 ^{13/16}	19 ^{11/16}	19 ^{5/8}	19 ^{9/16}	19 ^{5/8}
Kuld p/unts	140 sh. 7 d.	140 sh. 6½ d.	140 sh. 6½ d.	140 sh. 5½ d.	140 sh. 6½ d.	140 sh. 7 d.	140 sh. 6½ d.	140 sh. 6 d.	140 sh. 4 d.	140 sh. ½ d.	140 sh.
Plaat. p/unts											

	B E R L I I N										
	28. X	29. X	30. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	6. XI	8. XI	9. XI
Naelsterling.	12.350	12.360	12.370	12.36	12.355	12.36	12.37	12.375	12.390	12.42	12.405
Frank	8.380	8.390	8.405	8.40	8.40	8.385	8.41	8.400	8.420	8.440	8.430
Dollar	2.492	2.492	2.490	2.49	2.49	2.485	2.487	2.484	2.478	2.475	2.474
Rootsi kroon	63.66	63.71	63.76	63.71	63.69	63.71	63.76	63.79	63.86	64.02	63.94
Daani kroon	55.13	55.13	55.22	55.18	55.16	55.18	55.22	55.24	55.31	55.44	55.37
Norra kroon	62.05	62.10	62.15	62.10	62.08	62.11	62.15	62.18	62.25	62.40	62.33
Soome mark	5.460	5.465	5.465	5.65	5.46	5.465	5.465	5.47	5.475	5.490	5.485
Floriin	137.74	137.77	137.70	137.64	137.64	137.62	137.45	137.33	137.06	137.43	137.36
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	57.47	57.48	57.59	57.68	57.50	57.48	57.48	57.51	57.55	57.55	57.48
Belga	42.08	42.10	42.13	42.14	42.14	42.14	42.24	42.18	42.21	42.24	42.23
Latt	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	49.15	49.15
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused.

12. XI 1937. a.

	Kroonid.		Kroonid.
Nisupüül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):		Poolsoõre	100 kg. 43.—
„Sampo“	100 kg. 30.—	Sõre	„ 43.—
„Kungla“	„ 34.—	Manna	„ 43.—
„Kalev“	„ 37.—	Rukkijahu	100kg. 17.20—18.50
„Eesti parem“	„ 43.—	Rukkipüül	„ 26.—
„Granular“	„ 38.—	Nisujahu, pehme — sõre	„ 30.00—43.00
		Kaerahelbed	„ 32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 10. XI 1937. a.

	Kroonid.		Kroonid.
J. Puhk ja Pojad suurveski:		Raalalakk, tünnides, netto	100 kg 16.75
Jahud: rukki	100 kg 17.50—18.50	Imbutusõli D, C, netto, tünnides	" 6.75—7.75
" " püül	" 26.00	Maanteeõli	" 6.00
" " nisu, pehme—sõre	" 30.00—43.00	Viljapuu-karbolineum, netto	ltr 0.30
Kaerabelbed (Herkulo)	1 kg —.35	Mootorpetrooleum,	kg 0.12,5
A/S. Rotermanni teh.		" -nafta	" 0.11
Jahud: leivajahu	100 kg —	Diiselnaftha	" 0.11
" " rukki	" 17.30	Putukamürk „Puttox“	" 1.50
" " püül	" 25.—27.—	Raud, sordi	100 kg 22.00
" " nisu, pehme — sõre	" 30.00—43.—	" latt	" 25.00
Nisu	" 20.00—22.50	" vits	" 28.00—35.00
Rukis	" 16.00	Raudplekk	" 34.00—38.—
Kaerad, toidu	" 14.00—15.00	" tsingitud	" 47.00—51.—
Odrad, õlle	" 18.—	Raudtalad	" 23.00—25.00
" " toidu	" 16.00—18.00	Teras, talla, ree	" 29.—
Seemned: ristikheina, punane, hiline	100 kg —	" vedru	" 32.—
" " timuti	" —	" valu	" —90.—1.—
Linaseemned, külvi, 0/0 baas	" —	Inglistina	520.—540.—
Õlilinaemned, 90/0 baas fr. saatejaam	" 17.00—17.50	Seatina	53.—55.—
Herned, toidu, rohelistes	" 26.00	Vaskplekk, punane	" 210.—260.—
Riis, Burma II	" 47.00	" valge	" 180.—210.—
Kartulitärklis „Supérieur“	" 24.—	Tsinkplekk	" 75.—80.—
Siirup, kartuli, 42/0	" 25.00—27.—	Masinaõli,	" 20.—21.—
Glükoos	" 27.—	" Poola	" —
Margariin, kodumaa	" 77.50—87.50	" Ameerika	" 20.—21.—
Kakao, Hollandi	1 kg 1.80—2.40	Mootoriõli, Ameerika	" 38.00—60.—
" " Eesti	" 1.00—2.30	Autoõli, Ameerika ja Daani	" 42.00—105.—
Kohv, Rio, Santos jne.	" 2.65—3.30	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi kütteõli, tsistern.	1000 kg. 65.00—70.—
" " Kesk-Ameerika sordid	" 4.75—5.75	Tsilindriõli, Ameerika	100 " 30.00—56.—
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	" 5.60—6.—	Nafta, Vene	" 14.00—14.50
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	" 5.00—5.50	" " Ameerika	" 14.00—14.50
Sidrunid	kast 24.00—29.00	" " Poola	" —
Suhkur, peenike, Inglise	100 kg 45.50—45.75	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	" 15—16.—
" " " Vene	" —	" " Ameerika " " "	" 15.00—16.00
" " " Poola	" 45.00—45.25	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	—31
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	" 2.50	Auto-bensiin	—31
" " Irboska ja Narva	" 2.30	A/Ü. Eesti Kiviõli bensin „Estolin“, tsistern. fr. Tall. ühes teedemaks.	" —32
" " " Vene	" 2.10—2.30	Bensiin, I s., välisbensin	" —
" " " Hispaania meresool	" 2.—	Pesusooda, kodumaa	100 kg 8.50—9.00
Heeringad, A-s. Kaland. „K“ vag.viisi tünn	39.—	Seebikivi	27.00—28.50
" " „Matties“	" 40.—	Värvid, nigros, vees sulav, välistm. 1 kg	7.00
" " „Matfulls“	" 42.—	" tsinkvalge, välistm.	" 55.—57.50
" " Šoti „Matties“, Isort	" 51.—52.—	" tinavalge, "	" 0.86—0.88
" " „Matfulls“	" 55.00—56.00	" ooker, "	" 0.16—0.29
Liha, sea, I sort	1 kg 00.80—00.82	Väetisained: Superfosf. Ingl. 18/20/0 kott	—
Liha, looma I sort	" 00.33—00.48	Superfosfaat Hoil.	—
Õhkoogid, linaseemne	100 kg 13.50	" " Vene	—
Sojatangud	" 16.—	" " lahtiselt, fr. piir 100 kg	—
Nisukliid	" 11.—	Segafosfaat 22/23/0	" —
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg 36.50	Eesti fosforiit 25/27/0	" —
Kivisüsi, auru, Newcastle, fr. Tall.	" 31.50	Kaalisool 40/0	" —
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg 50.—	Salpeeter, tsüüli 16/0 (terakujul.)	" —
Kütteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“)	" 10.—	Vävelhapu ammonium 20,6/0	" —
Põlevkivi, netto	" 9.—	Tsement,	
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg 5.60	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
Raskeõli A. B. C.	" 8.00	" " paberikottides	5.15
Estobituumen A. B. C. D. E. F.	" 9.75	Kriit, toores	100 kg 3.50—4.00
Asfatemulsioon	" „netto“ 10.25	" " pestud	" 4.00—4.25
" " mastiks	" " 5.75	Kivitõrv	" 14.00—24.—
Katuselakk. vaatides,	" br. 10.25	Puutõrv	" 18.—
Fenolaat, tünnides,	" netto 5.25	Lubi	" 2.20
Karbolineum „Estokarbolineum“	" 8.75—11.75	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	1000 kg 30.00
A. B. C. netto	" 8.75—11.75	" " krohvimise, fr. v. Tallinn	" 37.50

Kroonid
 Telliskivi, I s., fr. Tallinn . . . 1000 tk. 46.00—48.00
 Silikaat, I s., fr. vabrik 42.00
 Tuliitukud, originaalkast (5000 toosi) kast 125.—
 Tallanahk, Eesti nahast . . . 1 kg 2.30—2.60
 Tallanahk, Ameerika, I s. 2.60—2.90
 Linaseemneõli 100 „ 63.00—64.—
 Värnits 64.00—65.—
 Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. hl/alk. 33.00—35.—
 Paber, rotatsioon 100 kg 23.20
 Puuvillane riie, Bjas, netto . . . mtr. 56.50—65.50
 „ „ Mitkal „ 41.50—55.—
 9. 11. 37. Puuvill, Liverpooli börs.
 American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 4.52; jaan. 4.38; märts 4.41; mai 4.46; juuli 4.51.
 Lambavill 15. VIII 36. a.
 „ I sort 1 kg Kr. 3.55
 „ II „ „ „ 2.80
 „ III „ „ „ 2.05
Või. — Tendents: rahulik. 8. 11. 37. a.
 1. sort 1 kg Kr. 2.05, mis on tulnud sisse 1.—7. XI s. a. Lambaliha. 10. XI 37. a. Eksporditava värskelambaliha hind Tall. tapamaj. headuse järgi 75—80 s kg. **Peekonsigade** nädalahin. Tallinnas 8. XI—16. XI 37. a. **Peekonsigade** tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.88	0.83		
55,5—59 „	0.83	0.79	Siseturu	hinnad
72,5—75 „				
75,5—80 „	0.79	0.75		

Elussigade hindadeks noteeriti:
 90—120 kg raskused 62 s. eluskaalu kg.
 121—160 „ „ 66 „ „ „
 üle 160 „ „ 62 „ „ „

Kanamunad. 5. XI 37. Tendents: rahulik.
 1 kg eksportmune fr. kogumispunkt Kr. 1.20.
 1 „ siseturu mune Kr. —.90.

Piim. 8. XI 1937. a.
 Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 13 s. ltr.
 I valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 12 „ „
 II valiku rööskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 11 „ „
 II valiku rööskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 10 „ „

Juust. 8. XI 37. — Tendents: kindel.
 Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest

	Siseturu juust
sort 12 A 112 senti kg. Šveitsi	125.—
„ 12 B 109 „ „ Hollandi	100.—
„ 11 A 110 „ „ Backstein	100.—
„ 11 B 107 „ „ Konserv.	135.—

Lina d. 5. XI 37. Tendents — langev.
 Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
Lina, ristna R	110	108
hoffsdreiband HD	101	99
dreiband D	92	90
ordinäärdreiband OD	83	81
liivi ordinäärdreiband LOD	74	72
takupraak H	65	63

Kroonid
 Takud I 1 kg. 72
 „ II „ 62
 „ III „ 52
 „ ebituse „ 17
 Kartulid. 8. XI 37. Tendents — kindel.
 Söögikartul: Viru rannas . . . 2.00—2.20
 Lääne rannas . . . 2.20—2.50
 Seemnekartul —

Seemnekartuli hind vastavalt tunnustamisklassile ja 100% eksport. kõlvulisuse valikule.

Tööstuskartul: tärglisevabrikutes 10 senti tärglise kg või kr. 1.80—2.20 kv. Piiritusevabrikutes 10—12 s. tärglise kg või kr 2.00—2.40 kv.

Aiasaadused. 29. X 37.
 Sibulad: ekspordikõlv. fr. kogumisp. 20 s. kg.
 Tendents:

Sigurid: ekspordikõlvul. fr. kogumisp. 16 s. kg.
 Tendents: püsiv.

Õunad: sügissordilised. Tendents: püsiv;
 talvesordilised. Tendents: kindel. ekspordikõlvulised fr. Tallinn 23—30 s. kg.
 Tendents: püsiv.

Tööstusõunad 18 s. kg.

Jõhvikad: ekspordikõlv. fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 18 s. kg.
 Tendents: püsiv.

Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn. 13. X 37. a.

Palgid: kuusk ja mänd . . . thm. kr. 19.00—21.—
 Pakud, kuusk r.-m. „ 9.50—10.50
 „ mänd „ „ 8.50—9.50
 Paberipuud „ „ 8.50—10.50
 Toepuud „ „ 7.—8.—
 Pakud: kask thm. „ 20.00—30.—
 „ lepp, I sort „ „ 34.—
 „ II sort „ „ 20.—
 „ haab I „ „ „ 35.—
 „ II „ „ „ 25.—
 Prussid „ „ 35.00—37.00

Saetud materjal, + 25% laudu:
 „ kuusk u/s „ 40.—
 „ IV sort. „ 36.—
 „ mänd u/s „ 40.—
 „ IV s „ 36.—
 Kastilauad „ 56.00—60.00
 Krohviliistud „ 28.00—34.00
 Liiprid 25 cm × 25 cm × 272 cm tk. „ —
 „ 15 „ × 25 „ × 270 „ „ „ 3.—
 Tendents: tagasihoidlik.

Lina Prahid.
 Tallinn — Stettin 1000 kg Rmk. 14.25
 „ — Gent 1016 „ sh. 32/6
 „ — Dundee „ „ 35/—

Puumaterjalid. Standard
 Tallinn—London sh. 50/—
 „ — Hull „ „ 52/6
 „ — Southampton „ „ 60/—
 „ — Manchester „ „ 65/—
 „ — Grangemouth „ „ 45/—
 „ — Belfast „ „ 60/—
 „ — Dundee „ „ 46/—
 „ — Antwerpen „ „ 47/6
 „ — Gent „ „ 47/6
 „ — Rotterdam „ „ 45/—
 „ — Amsterdam „ „ 50/—

Segakaup.
 Tallinn — Stettin 1000 kg Rmk. 18.00—30.—
 „ — London 1016 kg sh. 17.00—45.—
 „ — Stokholm 1000 kg Rkr. 11.00—30.—
 „ — Stettin, või, tünn Rmk. 1.50
 „ — London 1016 kg sh. 2/6

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 30. X 1937. a.

Väärtpaberid	Nomin.- väärt	Vimane divid.	Tehtud	Kroonides	
				Ostjad	Müüjad
1927. a. 7% E. V. vähisl. \$	1000	—	—	3650	3750
" " " " " £	100	—	—	1780	1830
Ringik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C (55 a.) 2.66% Majandusmin. rahandus- osakonna pantkirjad:	100	—	—	68	—
seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—
" E (20 a.) 2.66%	100	—	—	60	—
" F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	42	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6%	1000	—	—	1000	—
võlak (20 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4 1/2%	5000	—	—	5000	—
" (5 a.) 4%	5000	—	—	5000	—
4% Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
4% asundusk. võlakirj., mis antud E. Maap. poolt Kre- diit. nende nõudm. ümberlaenustamisel . . .	100	—	—	—	100
6% E. Hüpot. Panga pantl.	100	—	—	90	91
5% E. Maakrediits. pantl.	100	—	—	96	97
5% T. Immoobilp. pantl. rbl.	100	—	—	3	3.25
4 1/2% E. Maap. pantl. (7. s.)	100	—	—	100	—
4 1/2% " " (8. s.)	100	—	—	100	—
4 1/2% " " (9. s.)	100	—	—	100	—
Aktsiad:					
Eesti Pank	50	8%	—	63	66
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	3%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	4%	—	—	—
Balti Puuvillaketr. ja kud. vabr. a/s	50	2 1/2%	—	—	—
Eesti elektrimasin. ehi- tuse a-s, end. „Volta“	100	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	8%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	—	—	—	—
„Hansa“ kinnit. a/s.	50	20%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh	50	—	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisva- rade kasut. o/ü	50	—	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/ü.	50	6%	—	—	—
Narva Kirjastuseühisus	50	—	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	—	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	8%	—	—	—
Saku õlletehas a/s.	50	—	—	—	—
G. Siegel a/s	50	7%	—	—	—
SindiTekstilvabrikute üh. Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenholmi Puuvillasaa- duste Manufakt. o/ü	5000	1%	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü. 1922. ja 1936. a.	50	—	—	—	—
O/ü. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	10%	—	—	—

Tallinna fondibörsi

kursisedel.

		6 XI 1937	8 XI 1937	9 XI 1937	10 XI 1937	11 XI 1937	12 XI 1937
New - York dollar	T. — O. 3.61 M. 3.68	— 3.60 3.67	— 3.59 3.66	— 3.60 3.67	— 3.60 3.67	— 3.60 3.67	— 3.61 3.68
London 1 nael- sterl.	T. — O. 18.11 M. 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35
Berlin	T. — O. 146.30 M. 148.15	— 146.15 148 —	— 145.95 147 80	— 146.25 148 10	— 146.35 148.20	— 146.40 148.25	— 146.40 148.25
Berlin (clea- ring) 100 s. ringim.	T. — O. — M. 147.50	— — 147.50	— — 147.50	— — 147.50	— — 147.50	— — 147.50	— — 147.50
Helsingi 100 soo- me m.	T. — O. 7.98 M. 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10
Stokholm 100 root- si kr.	T. — O. 93.40 M. 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60
Kopenh. 100 daa- ni kr.	T. — O. 80.85 M. 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05
Oslo 100 nor- ra kr.	T. — O. 90.95 M. 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15
Paris 100 prants. fr.	T. — O. 12.20 M. 12.50	— 12.20 12.50	— 12.28 12.53	— 12.28 12.53	— 12.28 12.53	— 12.28 12.53	— 12.28 12.53
Amsterd. 100 flo- riini	T. — O. 199.80 M. 203.30	— 199.90 203.40	— 199.90 203.40	— 200.15 203.65	— 200.05 203.55	— 200.30 203.80	— 200.30 203.80
Ria 100 latti	T. — O. 71.40 M. 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50
Zürich 100 helv. fr.	T. — O. 83.95 M. 85.35	— 83.95 85.35	— 83.70 85.10	— 83.70 85.10	— 83.70 85.10	— 83.65 85.05	— 83.65 85.05
Brüssel 100 bel- gat	T. — O. 61.55 M. 62.55	— 61.50 62.50	— 61.40 62.40	— 61.45 62.45	— 61.40 62.40	— 61.45 62.45	— 61.45 62.45
Milaano 100 liirat	T. — O. 19.02 M. 19.37	— 19.— 19.35	— 18.93 19.28	— 18.98 19.33	— 19.01 19.36	— 19.04 19.39	— 19.04 19.39
Praha 100 tšehh. kr.	T. — O. 12.65 M. 12.87	— 12.63 12.85	— 12.63 12.85	— 12.69 12.91	— 12.72 12.94	— 12.74 12.96	— 12.74 12.96
Viin 100 austr. sh.	T. — O. 68.45 M. 70.15	— 68.35 70.05	— 68.25 69.95	— 68.30 70.00	— 68.30 70.00	— 68.50 70.20	— 68.50 70.20
Budapest 100 pen- got	T. — O. — M. —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —
Varssav 100 slotti	T. — O. 69.00 M. 70.70	— 68.90 70.60	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50
Kaunas 100 litti	T. — O. 61.20 M. 62.70	— 61.10 62.60	— 61.00 62.50	— 61.00 62.50	— 61.00 62.50	— 61.00 62.50	— 61.00 62.50
Danzig 100 guld- nat	T. — O. 69.00 M. 70.70	— 68.90 70.60	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50	— 68.80 70.50

Pagariäri ja -tööstus

Tartu mnt. 10,
telefon 317-51

Äris alati saadaval parimaist
toorainest valmistatud igasugu-
sed pagari- ja kondiitritööstuse
saadused, hästi maitsvad leivad
ja peenleivad

Palun külastada!

Kõige austusega

M. LOORENTS

Õmblemine on rõõm —

kui tarvitate head
ja moodsat õmblus-
masinat, nagu

**NAUMANN
HUSQVARNA
PFAFF —**

sest need on paljude täiendustega
ja peavad vastu mitu inimpõlve

Pikaajalise järel-
maksuga müüb

KR. SAAR & Ko

Tallinn, Viru t. 3
Tartu, Raekoja 2

A/s. SELEKT

SAUNA 1
TELEFON 466-98

Kõiksugu kodu- ja
välismaa nahkade
import ja müük

T o o r n a h k a d e
e k s p o r t

Tagavaraosad
saadaval.

Tasuta ilutikanduse kur-
sused.

Esindaja

M. NARITS & Ko

Tallinn, Niguliste 14.
Telefon 446-68.

NARVA KALEVI MANUFAKTUURI RIIDED

**on tugevad, on nágusad, on odavad, on
saja-aastase kuulsusega**

**Iga kangas kannab vabrikumárki, mida
ostmisel palume táhele panna**

Tõsine isamaalane on see, kel kodumaa kallis, kes kannab
anuli kodumaal valmistatud riie, teades, et sellega ta vähendab
tööpuudust ja **annab teenistust ja leiba oma rahvale**